

**Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze
Praha 2006**

**Význam konceptů „ženský“ a „mužský“ sport
v rámci vybrané skupiny českých sportovců
(bakalářská diplomová práce)**

Vypracovala: Michaela Šalamounová

Vedoucí práce: PhDr. Hana Havelková

Prohlašuji tímto, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 27. 1. 2006

.....
Michaela Šalamounová

Děkuji Věře Sokolové, PhD. za poskytnuté konzultace spojené s počátečními etapami vývoje této práce.

Dále děkuji PhDr. Haně Havelkové za zastoupení role vedoucí práce v době, kdy byla již tato z velké části hotova, za cenné rady a připomínky, které vedly k úpravě a ke konečné verzi tohoto textu.

OBSAH:

Úvod	6
------------	---

I. TEORETICKÁ ČÁST 8

1. Sport obecně.....	8
1.1. Počátky sportu.....	8
1.2. Význam sportu ve společnosti.....	8
2. Gender a sport	9
2.1. Postavení žen ve sportu	9
2.2. Problémy s ženským tělem	14
2.2.a Genderování těla	14
2.2.b Žena jako „bytí viděné“	16
2.2.c Ženské tělo a aktivní sportovní činnost	18
2.3. Gender, sport a média	21
2.4. Sexualizace ženského sportu	24

II. EMPIRICKÁ ČÁST 26

1. Návrh výzkumu	26
1.1. Témata výzkumu	26
1.2. Výzkumné otázky a hypotézy	26
2. Metoda analýzy a výběr celkového souboru a vzorku.....	30
2.1. Obsahová analýza	30
2.2. Celkový soubor a výběr vzorku	30
3. Výzkumná zjištění	33
3.1. Považují aktivní sportovci sport obecně pro muže a ženy za prospěšný?.....	33
3.2. Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro muže či ženu za zcela nevhodný? Pokud ano, pak jaký a proč?	35
3.3. Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro muže či ženu za nejvhodnější? Pokud ano, pak jaký a proč?	48

3.4. Jak vnímají aktivní sportovci rozlišení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“ a „neutrální“?	61
3.5. Považují aktivní sportovci profesionální sportovní kariéru pro muže či ženu za vhodnou?	69
3.6. Považují aktivní sportovci dělení sportů na „mužské“ a „ženské“ za opodstatněné?	71
3.7. Považují aktivní sportovci prezentaci sportů provozovaných ženami a muži v médiích za vyváženou?	72
3.8. Jaký náhled mají aktivní sportovci na muskulaturní ženy a muže?	74
Závěr	77
Seznam tabulek	81
Použitá literatura	83
Jmenný rejstřík	85
Přílohy	87

ÚVOD

Již od dob antiky je sport ve společnosti velkým fenoménem. Již od této doby netkví význam sportu jen ve sportu samém. Už vítězové starověkých olympijských her se stávali držiteli mnohých privilegií, být olympijským vítězem bylo nesmírně prestižní a znamenalo to doživotní uznání a výhody (i majetkové). Tedy představy o čistém amatérismu a vavřínovém věnci, jako jediné odměně, jsou poněkud naivní. Stejně tak v dnešní době v podstatně vyšší míře znamená sport, vedle zábavy pro diváka i sportovce, také slávu, uznání, peníze, atd. Stejně jako v antice jsou sportovci obdivováni a opěvováni. Jen díky extrémní náročnosti, stále stoupající kvalitě výkonů a tedy i požadavcích na sportovce, poněkud vymizela starořecká snaha po *kalokaghatis*, tedy snaha po dosažení dokonalé duše i těla. Další jevem, který stále od dob antiky částečně přetrvává, je diskriminace žen ve sportu. Jistěže jsme již o mnoho dále než staří Řekové, kteří nejenže nepovolovali ženám aktivní účast na sportovním dění, ale neumožňovali jim účast ani pasivní, tedy diváckou. Mnohé bariéry se již podařilo překonat, ovšem nutno dodat, že v době nedávné. Ženský tělocvik, tedy možnost účasti na aktivním sportování, ovšem převážně v kondiční podobě, se u nás začal rozvíjet až v 19. století, především po roce 1862 po založení Sokola. A to byla pro ženy uznaná za vhodná jen prostoná, kruhy, turistika, později cyklistika se kterou přišlo i nošení kalhot ženami, což byl celkově obrovský zvrat a vstup žen do mužského světa, narušení mužského teritoria, který si samozřejmě vysloužil nespočetné množství kritik (Lenderová 1999). Už zde má základ odsuzování žen sportovkyň jako „mužatek“, „neženských“, následně „univerzálně homosexuálních“.

Tato práce se bude zabývat postavením mužů a žen ve sportu, potažmo rozdělením sportů na „mužské“ a „ženské“ a především opodstatněností tohoto rozdělení, důvody proč je na sporty nahlíženo tak jak je. Teoretická část se bude zabývat postavením žen ve sportu, problematikou genderování těla, otázkou ženské muskularity, problematikou reprezentace sportovkyň v médiích. Ukážeme si zde mnohé genderové stereotypy, které značně ovlivňují postavení žen ve sportu i obecně. Empirická část bude věnována zkoumání významů konceptů „mužský“ a „ženský“ sport v rámci vybrané skupiny českých sportovců. Bude provedena obsahová analýza dotazníků, předložených aktivním sportovcům ve třech odlišných sportovních odvětvích, konkrétně kickboxu, estetické gymnastice a atletice, s následnou komparací získaných výsledků. V rámci vzorku budou srovnávány odpovědi mužů a žen uvnitř jednotlivých sportů (s výjimkou estetické gymnastiky, kterou u nás provozují jen dívky), dále odpovědi mužů a žen celkově a odpovědi sportovců a sportovkyň

jednotlivých sportů mezi sebou. Cílem je ukázat, kterak aktivní sportovci nahlíží na muže a ženy ve sportu, jak vnímají svůj sport a sporty ostatní, jak vnímají muskulaturní ženy a muže, jak moc jsou ovlivňováni genderovými stereotypy a zda se tyto stereotypy nekříží se samotnou sportovní praxí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Sport obecně

1.1. Počátky sportu

Tělesné cvičení má ve společnosti své místo již od počátku lidské civilizace. V počátcích byl pohyb nutností pro přežití, tedy bylo nutno běhat, skákat, ovládat zbraně, plavat. Dívky i chlapci byli vychovávaní stejně. Postupem času se zlepšováním fyzické kondice, dokonalosti zbraní atd. se lidem daří nashromáždit přebytek potravin, tedy již není nutno lovit každý den a vzniká volný čas, který lidé tráví odpočinkem a další přípravou. Příprava měla především formu rituálů – rituální běh, tanec, zápas, lov a měla skupinový soutěžní charakter. V závěru vedla ke vzniku soutěží. (Kössl 2002) Tedy je vidět, že základ ke sportu a sportovnímu klání je položen již v počátcích našeho vývoje. Různé kultury měly přirozeně vlastní systémy tělesného cvičení, ovšem množství disciplín bylo společných jak pro kulturu antickou, tak pro středověk a později humanismus. Mezi oblíbené a dávno používané patřila gymnastika, zápas, střelba, šerm, jízda na koni. (Kössl 2002)

1.2. Význam sportu ve společnosti

Sport má řadu významů, primárně však má zvyšovat fyzickou zdatnost, odstraňovat fyzické nedostatky. (Kössl 2002) Cvičením se předchází či omezuje vznik řady onemocnění, např. se snižuje riziko premenopauzální rakoviny prsu, riziko infarktu, osteoporózy, problémů se zády a mnohé další. (Feminist Majority Foundation 1995) Tedy cvičení pozitivně ovlivňuje zdravotní stav člověka a to nejen po stránce fyzické, nýbrž i psychické. Provozování sportu zvyšuje sebevědomí, působí na zlepšení školního prospěchu, aktivní účastí na sportovní činnosti se zlepšují předpoklady k vedoucím činnostem, zvláště skrze kolektivní sporty. Všechna tato zjištění jsou velmi důležitá pro feminismus. (Feminist Majority Foundation 1995) Ukazuje se nám úzká propojenost mezi sportem a ostatními, zdánlivě na první pohled nesouvisejícími, oblastmi života. Existují i jiné, méně obecně známé, významy sportu, jeden takový ukazuje například Jan Sokol v Malé filosofii člověka. Mluví tu o nezanedbatelném významu hry v životě člověka. Hra je něco, co simuluje skutečný život, ovšem má svá specifika. Za prvé ve hře nejde o život. Za druhé si hra může dovolit přepych ustanovení přesných pravidel, případně i rozhodčího, který na ně dohlíží. Hra je nezbytná pro děti i dospělé. Děti si při hře simulují skutečný život a získávají tak zkušenosti, učí se prohrávat i vyhrávat. Dospělí naopak do této simulace ze skutečného života utíkají. A jedním z příkladů

takovýchto her je právě sport. (Sokol 1996) Tedy sport přispívá ke zdravému psychickému vývoji jedince. Jiným významem sportu je jeho moc stmelovat lidi, vyvolávat pocity národní hrdosti – viz OH Nagano. A jistě by se našly i další varianty, jak na význam sportu nahlížet.

2. Gender a sport

Ukazuje se velká důležitost zvyků, mají prvořadou úlohu v lidském životě a názorech, nikdo se nedívá na svět zcela nepředpojatě, jsme vždy v zajetí jistých stereotypů. Život člověka je nekonečným přizpůsobováním se vzorcům v jeho společenství, tyto musíme znát, abychom mohli pochopit fakta, která člověka ovlivňují. Své tradiční způsoby chování si společnosti hýčkají, mají strach ze změn, přičemž tyto změny nejsou většinou ve skutečnosti nijak ohrožující... (Benedictová 1999)

Sport není neutrální. Na působení žen a mužů ve sportu se nahlíží odlišně. Tato skutečnost vychází z množství genderových stereotypů. Abychom si přiblížili druh a původ těchto stereotypů, učiníme krátký exkurz do vývoje postavení žen sportovkyň, do problematiky genderování těla a do prezentace sportovců médií.

2.1. Postavení žen ve sportu

Náhled na působení ženy ve sportu úzce souvisí s vývojem postavení ženy ve společnosti. Jak se mění sociální klima, vyvíjí se vztah mezi mužem a ženou a vztah mužů a žen k sobě samým a postupně se tak otevírají (především ženám) nové obzory a možnosti, mimo jiné i přístup ke sportu. Těmto změnám však předcházela dlouhá doba, kdy žena měla do mnohých sfér přístup zcela odepřen...

Jak bylo zmíněno již v úvodu, přístup ženám k volno časové fyzické aktivitě, tedy k tělocviku, byl u nás rozvíjen až se založením Sokola roku 1862. Vhodná pro ženy byla předpokládána hlavně prostná, z náradí kruhy, dále turistika. Až v 90.tých letech přibyla cyklistika. Tento počín znamenal obrovský průlom v postavení ženy, byl jí přiznán volný čas a možnost libovolného využití a především, byla ženě dána možnost vystoupit ze sféry domácí do sféry veřejné. Díky tělocviku mohly ženy začít pracovat na své fyzické kondici a bojovat tak proti tělesnému úpadku, který byl spojen s jejich, ve prospěch chlapců, zanedbanou výchovou. (Lenderová 1999) Byl to však jen první krok. Ženy získaly přístup pouze ke sportu kondičnímu a to v omezené míře, zatímco pro muže byl sport samozřejmostí,

ba nutností. Sport byl pro ně považován za vhodný, rozšiřující maskulinní svazky napříč třídami, kdežto ženy byly z ekonomického i sociálního hlediska od sportu odrazovány; dlouhé hodiny domácích prací, různá a většinou nevhodná strava a omezující oblečení. (Kidd In: Messner, Sabo 1990) Sport potvrzoval patriarchální uspořádání, dával mužům skvělé příležitosti, tvrdilo se, že osobní kvality získané prostřednictvím sportu, jsou maskulinní, což ženy odstrašovalo od získávání kvalit tohoto druhu a tedy upevňovalo nezávislost a nadřazenost mužů. (Kidd In: Messner, Sabo 1990) Na počátku 20. století: „*Mužskost*“ sportu vycházela z genderové ideologie, která označovala agresivitu, tělesnost, závodního ducha a sportovní obratnost za maskulinní atributy nezbytné k dosažení skutečné mužskosti.“ (Cahn In: Weitz 2003) Tedy pokud se žena začlení do aktivního sportu je předpokladatelné, že disponuje, alespoň z části, výše uvedenými vlastnostmi a tedy se stává, dle dobového náhledu, „zmužštělou“. Společenský tlak způsoboval, že se ženy, působící v tradičně mužských sportech jako jsou sporty kolektivní či kontaktní, cítily, jakoby s nimi nebylo něco v pořádku a často od své nadějně sportovní kariéry upouštěly. (Feminist Majority Foundation 1995)

V současné době popisuje otázku mužské dominance a ženskosti Bourdieu: „*Takzvaná ,ženskost‘ přitom často není nic jiného než určité nadbíhání, ať už skutečným nebo předpokládaným, požadavkům mužů, jež má především posílit jejich ego.*“ (Bourdieu 2000) Zdá se tedy, že ženy by měly sloužit především pro vylepšování kvality mužského života, s tím, že Bourdieu zde přímo a natvrdo užívá slovo ,ženskost‘ jako ekvivalent nadbíhání, podřizování se a službě mužům. Z toho by se ovšem dal vyvodit závěr, že žena která vstoupí do sportu a stane se zcela samostatnou, nezávislou na mužích a tedy nepociťující nutnost jim sloužit, automaticky zcela přichází o svou femininitu, tedy v krajním případě by se o křehké moderní gymnastce či tanečnici dalo prohlásit, že je zcela neženská.

Z jiného pohledu popisuje postavení žen Hamer: „*Úspěch ženy se už tradičně měří tím, zda má ženské schopnosti a ctnosti, díky kterým se odlišuje od muže. Sportovkyně, naopak nadávají, bouří se, potí se a vystavují na odiv svou tělesnou sílu a obratnost, kterými předčí většinu běžných mužů. Z tohoto důvodu se úspěšné sportovkyně často pokládají za neúspěšné v oblasti ženství.*“ (Hamer In: Hacker 2004) I v tomto případě je ženskost popisována ve vztahu k muži, ženskost = odlišnost od muže. Jinými slovy, žena může být ženská pouze pokud nezasahuje do mužských sfér života, tedy musí se náležitě chovat, oblékat, vypadat.

Vrátíme-li se na počátek 20. století, začínají se nám objevovat nové tendence ve vztahu k ženskému sportu a to zpochybňovat sexuální orientaci sportovkyň. V této době již bylo jasné, že ženy do sportu vstoupily a nehodlají tuto oblast opustit, tedy trvale ohrožují

mužské dominantní postavení. Mezi odborníky se začaly strhávat prudké debaty ohledně působení sportu na ženskou reprodukční schopnost a sexualitu. „*Někteří tvrdili, že sportovní trénink se kříží s menstruací a způsobuje tvrdnutí či atrofii reprodukčních orgánů; jiní trvali na tom, že tvrdé cvičení obdaří ženy silou a energií, která je pak může učinit více fit pro nošení a chování dětí.*“ (Cahn In: Weitz 2003) Jiní lékaři tvrdili, že člověk je obdařen jen omezeným množstvím energie, která je v případě žen potřebná pro funkci jejich reprodukčních orgánů a pokud ji žena vyčerpá při sportu, ohrožuje tím nejen své zdraví, ale budoucnost celé bílé rasy. (Kidd In: Messner, Sabo 1990) Ačkoli zněly hlasy pro i proti ohrožení, celkově se na dlouhá léta usadil názor, že ženy působením sportu ztrácejí svou ženskost a mění svou sexuální orientaci. (Hamer In: Hacker 2004; Cahn In: Weitz 2003).

Zde zmíníme, že pakliže se vedou debaty ohledně sexuální orientace mužů v souvislosti se sportovní činností, je to spíše ve spojení s muži provozujícími druh sportu, který je společností obecně považován za 'ženský', jak to ukazuje například Davis ve své práci o mužích provozujících aktivně cheerleading. Tito muži jsou společností považováni za neschopné provozovat a závodit v tradičním sportu, je tak vysvětlována jejich volba 'ženského' sportu, a dále jsou považováni automaticky za homosexuální. (Davis In: Messner, Sabo 1990) Gayové jsou mezi sportovci často neoblíbení, resp. sportovci z nich mají strach, neboť mužská identita je snadno zranitelná a strach s gayů souvisí s obecně rozšířenou, leč nepravdivou, představou, že všichni homosexuální muži jsou zženštilí, změkčilí, čímž tito muži zrazují „maskulinitu“. (Kidd In: Messner, Sabo 1990) (Odtud část hypotézy 2 a 3, kde předpokládám, že jako nevhodné sporty pro muže budou označeny sporty estetické.)

Ve třicátých letech 20. století vycházejí lesbické stereotypy plně najevo.

„*K zaběhnutým obviněním, že se ženy sportovkyně podobají mužům, připojují kritici nové obvinění, že sportem způsobená mužskost je vyřazuje z heterosexuálního milostného vztahu.*“ „..... *ženský sport byl v protikladu k heterosexuální přitažlivosti, která se zdála být oporou ženské odlišnosti a podřízenosti mužům.*“ „*Příležitostně učinila média přímou zmínku o předurčenosti sportovkyň k lesbickým tendencím.*“ (Cahn In: Weitz 2003) Tyto trendy sužovaly ženský sport po dalších minimálně 50.let. Sportovkyně byly brány jako neženské, nehezké, neschopné mít heterosexuální vztah, oplývající omezenou reprodukční schopností. Ženské sportovní výkony se vytrvale uváděly ve vztahu k jejich sexuální identitě. (Hamer In: Hacker 2004) Postoj společnosti té doby byl k homosexuálním jedincům spíše nepřátelský. Ženy často končily svou sportovní kariéru z obavy, že budou označeny jako lesby. Při výzkumu na univerzitě v Iowě takřka 50% ženu uvedlo homofobii jako pádný důvod k odchodu ze sportu. Taktéž mnozí rodiče nedávali své dcery na sport z obavy, že by mohla

být ovlivněna jejich sexuální orientace. (Feminist Majority Foundation 1995).

Transparentním příkladem „negativního“ působení sportu byla po dlouhá léta Martina Navrátilová, která nejenže byla vynikající tenistka, takřka nemající konkurenci, nýbrž se dokonce přiznala ke své homosexuální orientaci. Jako jediná sportovkyně té doby se odvážila být otevřená. Kvůli homofobii poté ztratila podporu společnosti. (Feminist Majority Foundation 1995) „.....po celá 80tá.léta neměla ve hře soupeřku, spojení mezi tenisem, maskulinitou a lesbismem se ve veřejné diskusi stalo transparentním. Její obratnost a triumfy na tenisovém dvorci se ztotožňovaly s její sexuální identitou.“ (Hamer In: Hacker 2004) Měla tedy veškeré atributy zcela zavržených žen: lesba úspěšná ve sportu. „Všimněte si, že Martinu nikdy nepopisují jako blondýnu. Stoprocentní ženskost, symbolizovaná plavými vlasy, se zjevně nehodí k popisu lesby Martiny.“ (Hamer In: Hacker 2004) Velkou roli v tomto procesu hrála a hrají média, ona tvoří profil jednotlivých sportovců a celých sportovních odvětví.

„Lesbický stereotyp uplatnil tlak na sportovkyně k demonstraci jejich ženskosti a heterosexuality, považoval to za jedno a to samé. Mnoho žen přijalo omluvný postoj vůči své sportovní dovednosti. Dokonce i když závodily pro vítězství, ujišťovaly se, že vně ukazují znaky ženskosti v oblékání a chování.“ (Cahn In: Weitz 2003) Jinými slovy, ženy byly ve svém sportovním působení omezovány. Nemohly se plně věnovat a soustředit na sport, neboť musely stále bojovat s tlakem společnosti, které musely dokazovat svou sexuální orientaci a svou ‚ženskost‘. (Cahn In: Weitz 2003) Je možné, že mnohé ženy, které sport lákal, do něj nikdy nevstoupily z důvodu strachu před výše uvedenými pomluvami. Zdaleka ne každá žena má dostatek duševní síly na boj s něčím takovým. Tedy to, že ženy nevstupovaly do sportu nemuselo být v určitém procentu způsobeno jejich leností, nýbrž jejich strachem z důsledků, které by jim takový počin přinesl. Pro ženu představuje vstup do sportu mnohem větší zátěž než pro muže. K zátěži fyzické přibývá ještě nesrovnatelně vyšší zátěž psychická, jak ukazuje Hamer v souvislosti s Navrátilovou: „.....; jen co se hráčky stanou nejlepšími z nejlepších, stanou se objekty nenávisti médií. Pro nikoho to neplatí víc než pro Navrátilovou, která musí nést dvojí břemeno, neboť je vrcholová tenistka a navíc se přiznala k lesbismu.“ (Hamer In: Hacker 2004)

Vývoj ženského sportu v posledních letech přináší nový aspekt a tím je strach ze strany mužů a to strach z konkurenceschopnosti žen. Ženy, totiž v měřitelných disciplínách jako je plavání, atletika apod., posouvají své rekordy rychleji než muži. Ukazuje se, že důvodem, proč ženy zaostávaly za muži, nebyla biologická nedostačivost, nýbrž nedostatek příležitostí sportovat a závodit. Bude-li tento trend pokračovat a budou-li mít sportovkyně

stejně tréninkové podmínky jako sportovci, mohou se mužům výkonnostně vyrovnat. (Kidd In: Messner, Sabo 1990) Ženy jsou v globále flexibilnější, menší, mají větší tukové zásoby, tudíž mají předpoklady být lepší ve sportech jako maratón v plavání, velmi dlouhé běhy, gymnastika, synchronizované plavání či dostihy. (Feminist Majority Foundation 1995) V některých sportech, jako je právě plavání na dlouhou vzdálenost či potápění, již došlo k případům, kdy ženy muže porazily či se k tomu alespoň schylovalo. Mužský strach je tak velký, že se takovýmito situacím pokoušejí vyhnout, např. prostřednictvím diskvalifikací žen před finálovým závodem. (Bryson In: Messner, Sabo 1990)

Jiným mužským strachem, který je vhodné zmínit, je jejich obava, že navýší-li se počet žen ve sportu, nebude tolik místa pro muže. To je ovšem obava zbytečná, neboť ženy muže nenahradí, jejich vstupem do sportu se pouze navýší celkový počet sportovců. (Feminist Majority Foundation 1995) (Odtud část hypotézy 5, kde předpokládám, že muži budou méně tolerantní k představě profesionální sportovní kariéry pro ženy. Pakliže se bojí vstupu žen do sportu vůbec, těžko si lze představit, že uvítají ženy jako profesionálky, kde budou tyto nejen zabírat prostor, nýbrž i odčerpávat finance a kde vznikne prostor, k jejich řádnému tréninku, čímž se zvýší riziko, že ženy muže v některých sportovních disciplínách předčí.)

Na závěr zmiňme ještě překážky, které ženy v současné době uvádějí jako hlavní účast ve sportu. Uvedme si výsledky výzkumu ze třech nezávislých zdrojů. Hlavními překážkami jsou: nedostatek času, nedostatek financí, kulturní tradice, politické důvody, ženy nejsou v rozhodujících funkcích – nedostatek síly, nepochopení důležitosti sportu, nedostatek příležitostí. Toto je celosvětový výzkum z roku 1997. (Fasting In: ČOV 1998) Hlavními překážkami jsou: práce/studium, péče o děti, finanční možnosti, denní doba pro trénink, doprava na trénink. Studie probíhající na území ČR mezi lety 2001-2005. (Fasting, Knorre 2005) Hlavními překážkami jsou: nedostatek času, nedostatek financí, péče o děti, strach zůstat o samotě venku po setmění, nedostatek sebevědomí. Výzkum zaměřený na ženy z Velké Británie patrně z roku 1994. (Womens Sport Foundation UK 2004) Je vidět, že důvody na prvních třech místech se ve všech výzkumech shodují. Bylo by nanejvýš zajímavé provést stejný výzkum s muži a porovnat, kterak by se udávané důvody lišily.

2.2. Problémy s ženským tělem

2.2.a Genderování těla

„...ovládaná, ozdobená, upravená a řádně se chovající a pohybující těla ustavují gender a genderové vztahy.“ (Martin In: Weitz 2003).

Právě narozené dítě si přirozeně není vědomo svého pohlaví a do určitého věku tuto záležitost nijak nevnímá, nemá pro něj žádný význam. Dospělí lidé však mají potřebu rozlišovat pohlaví už od prvních dní novorozeněte. Vzhled úplně malých miminek je neutrální, tedy podle obličeje nepoznáme, zda se jedná o holčičku či chlapečka. Tuto otázku nám však často snadno pomůže vyřešit oblečení, resp. jeho barva, ve kterém je malý tvoreček oděn. Růžová barva pro holčičku, modrá pro chlapečka. Ihned po zjištění pohlaví miminka, zaujímáme adekvátní postoj. Chlapeček je velký a silný kluk, dívka roztomilá a krásná holčička. Tedy škatulkujeme si jedince dle pohlaví ještě dříve, než je příslušnost k danému pohlaví alespoň na pohled poznat (přirozeně bereme v potaz oblečená miminka, u svlečených by s identifikací pohlaví nebyl problém). K tomuto rozdělování dětí dle pohlaví již od raného věku přispívají rodiče a to používáním právě daných barev oblečení. Malá miminka přirozeně nevnímají do jaké barvy jsou zavínuta a jak k nim dospělí přistupují, toto však nemá dlouhého trvání. Svá těla, resp. to jak jsou rozlišena a nemáme na mysli sekundární pohlavní znaky, nýbrž společenské rozlišení, začínají děti vnímat zhruba ve věku tří let. (Martin In: Weitz 2003)

„...skrytá školní osnova disciplinování těla je genderová a přispívá ke zvnitřnění genderu v dětství, způsobuje, že se gendered těla jeví a jsou pocíťována jako přirozená.“ „...tato skrytá osnova, jež kontroluje dětské tělesné praktiky, slouží k přeměně dětí, které jsou si podobné v tělesném chování, pohybu a výkonech, na holky a kluky, děti, které jsou v tělesných výkonech rozdílné.“ (Martin In: Weitz 2003) Genderování těla tedy začíná už u malých dětí, cca kolem 3 let, resp. v tomto věku začíná vliv okolí v tomto smyslu na děti viditelně působit. Získávání gendered těla má tedy své počátky v mateřské školce. Právě tam se Martin vydala provádět svůj výzkum. Zjistila, že výrazným genderujícím prvkem je oblečení. A to nejen výše zmíněná barva, nýbrž i typ. Značný počet dívek nosí do školky šaty, což je zásadním způsobem limituje v pohybu a to nejen fyzicky (viz. nepohodlné punčocháče, které se nosí pod ně a neustále padají), ale i psychicky, neboť již takto malé dívky jsou obeznámeny s tím, co se v šatech sluší a co nikoli. (Martin In: Weitz 2003) „*Kvůli tomuto nekomfortu stráví dívky mnoho času laděním a upravováním svého a oblečení a/či svých těl.*“ (Martin In: Weitz 2003). V tomto místě můžeme sledovat návaznost s Bourdiem, kdy: žena je brána jako negativní entita, je definována jen tím, co nemá, nesmí. Jsou jí kladeny pevné meze, především jejímu tělu. „*Morálka se u ženy projevuje hlavně neustálým ukázněním každého*

kousku těla, k čemuž ji soustavně nutí vlasy nebo šaty.“ (Bourdieu 2000) Stojí za povšimnutí, že oba autoři hovoří v určitém bodě o stejné záležitosti, ovšem jeden ji ukazuje jako problém dospělé ženy, zatímco druhá ukazuje tu samou problematiku už v případě předškolních dětí. Již tento fakt, ohledně oblečení, může mít důsledky pro ženino působení ve sportu. Pokud je ženina morálka posuzována dle jejího vzhledu a je od malička tlačena do trvalého sledování a úpravy svého zevnějšku, je otázkou, jak pak může s lehkým srdcem přistoupit ke sportovním aktivitám, které upravenému zevnějšku, po dobu svého aktivního setrvání v nich, skutečně příliš nepřejí? Tedy můžeme vyvodit, že již taková zdánlivá drobnost, jako oblékání tříletých dětí, silně ovlivňuje jejich vnímání sama sebe a to aktuálně a především i do budoucna.

Dalším atributem současné ženské „krásky“ jsou ozdoby, šperky. Ty mají velmi podobnou omezující funkci jako oblečení. *„Také ozdoby činí dívčí pohyby menšími, vedou dívky k tomu, aby svými těly zabíraly méně prostoru a nepřipouštějí určité druhy pohybů.“* (Martin In: Weitz 2003) Dívky se tedy už ve školce učí zabírat méně prostoru než chlapci, tedy stávají se oproti nim utlačenými. V takovém postavení lze jen těžko očekávat, že dívka nabude stejného sebevědomí jako chlapec. (Martin In: Weitz 2003) Viz volně Bourdieu: Dívce je přisouzen pokorný postoj, skloněná hlava, poddanost – v takové situaci lze jen těžko hledat u žen sebevědomí, sebeúctu... (Bourdieu 2003) A do třetice: *„To, co chybí ženám nejvíc, to je sebevědomí, sebedůvěra, v českých podmínkách zvláště!“* (Hogenová In: ČOV 2003)

Dalším problémem je způsob chování jaký je u dětí podporován. Jak vyplývá z výzkumu Martin, u chlapců je podporováno chování uvolněné, u dívek formální. *„Ve třídě zkoumané touto studií bylo chlapcům dovoleno a podporováno chovat se uvolněně mnoha různými způsoby, kterými se dívky chovat nesměly.“* (Martin In :Weitz 2003) Dále chlapcům bylo poskytováno více „volného“ času, tj. času, který trávili v dětmi strukturovaných aktivitách a především se jednalo o aktivity v prostoru, zatímco dívky byly více vedeny ke hrám organizovaným učitelkou, povětšinou situovaných u stolu, tj. s vyloučením přílišného pohybu. (Martin In: Weitz 2003) S hrami souvisí další jev a to je hlučnost. V průběhu aktivních pohybových her produkovali chlapci nesrovnatelně větší hluk než dívky a bylo jim to tolerováno, narozdíl od hlučnosti dívek. *„Dívčí hlasy jsou disciplinovány, aby byly jemnější a mnoha způsoby méně fyzické – ladit dolů tóny svého hlasu i své tělesnosti.“* (Martin In: Weitz 2003) Tedy dívky jsou všemožně směřovány k tomu, aby nijak nevynikaly, ať už pohybem, hlasem či gestikulací. Podobný fakt zmiňuje Bourdieu v souvislosti s dospělými ženami: *„Čeká se od ní, že bude „ženská“, to jest usměvavá, sympatická, pozorná, podaná, nevtíravá, zdrženlivá, případně neviditelná.“* (Bourdieu 2000) Nemá-li dívka nikterak

vyčníkat, tedy ani pohybem, jen těžko si lze představit, která se úspěšně aktivně věnuje sportu, byť na rekreační úrovni, nedej bože na úrovni vrcholové. Tak jako je limitována a korigována dívčí tělesnost, je korigován i jejich postoj ke sportu a to i samotnými rodiči. Zatímco chlapci jsou ve sportovních aktivitách typu házení, kopání, běhání podporováni a povzbuzováni, dívky jsou od nich odrazovány a jsou jim doporučovány aktivity jako skákání přes švihadlo, točení s obručí. (Bryson In: Messner, Sabo 1990)

Posledním úkazem, který značně omezuje dívčí chování, je způsob, jakým učitelky ovlivňují jejich chování, konkrétně rozdílnost v instrukcích udělovaných dívkám a chlapcům. Zásadní rozdíl je v typu instrukcí. Zatímco v případě chlapců se jedná především o instrukce pouze zakazující určitou činnost, ovšem neurčující činnost novou, v případě dívek jde nejčastěji i instrukce zcela direktivní, tedy určující, co konkrétně by měly dívky dělat. (Martin In: Weitz 2003) „.....*nechávací chlapcům širší škálu možností, ze kterých si mohou vybrat, co budou dělat se svým tělem po ukončení svého chování, zatímco dívky jsou naváděny k předem definované sadě možností.*“ (Martin In: Weitz 2003) Tedy jak Martin sama uvádí, chlapci si mohou vybrat, tedy od mala jsou zvyklí na možnost volby, jsou zvyklí tuto volbu vykonávat, jsou zvyklí, že život je v jejich rukou, že jejich konání je svobodné. Na rozdíl od dívek, které jsou oproti tomu zvyklé mít svůj život naplánovaný, určený někým jiným, nadřazeným. Nejsou uvyklé na pocit svobody a možnost svobodné volby, nejsou zvyklé o sobě a za sebe rozhodovat. (Martin In: Weitz 2003) I toto přispívá k rozdílnému postavení mužů a žen ve společnosti, k jejich odlišnému postoji k vlastnímu životu a sobě navzájem a potažmo i k postoji ke sportu a k nakládání s vlastním tělem.

2.2b Žena jako „bytí-viděné“

Žena a její tělo mají ve společnosti úzce profilované postavení.

„*Tím, že mužská nadvláda dělá z žen symbolické předměty, jejichž bytí (esse) je bytím-viděným (percipi), staví je do situace permanentní fyzické nejistoty či spíše symbolické závislosti: žena existuje především skrze – a pro – pohled těch druhých neboli jako přístupná, přitažlivá a disponibilní věc.*“ (Bourdieu 2000) Zde nám Bourdieu ukazuje to, co může být zásadní skutečností v otázce ženy a vnímání jejího těla a to okolím i jí osobně. Opět se ukazuje ženina nesvoboda, její život není jejím vlastním. Nejenže, jak bylo uvedeno výše, není zvyklá na svobodu rozhodování, ona není zvyklá ani na svobodu vlastního těla, na svobodu a nesvázanost vlastního projevu. Pro ženu není tělo nástrojem k dalším činnostem, k seberealizaci, nýbrž je seberealizací samo o sobě. Ona nepoužívá tělo co nejučelněji, ale tak, aby co nejlépe vypadala, aby si zachovala „ženskost“. (Bourdieu 2000) Právě z tohoto může

pramenit mnohý předsudek o ženské fyzické neschopnost. Uvedme si malý příklad: žena nepřekoná zábradlí skokem, ale raději ho podleze nebo je-li to možné o kus dál obejde, což je obé zajisté pomalé a neekonomické. Je však ve všech případech skutečným důvodem lenost či neschopnost? Dost možná nikoli. Poněvadž představme si skutečně „ženskou“ dámu v sukni a podpatcích, která skokem překonává zábradlí. Této ženě by hrozilo reálné nebezpečí, že si zlomí nohu či alespoň podpatek, na sukni si pořídí výrazně delší rozparek a možná si i rozbije ústa, díky nemožnosti pohybovat v sukni nohama (všimněme si návaznosti na dívky ve školce, ženy tento problém s oblečením řeší od malička, pouze se postupem času více učí a zvnitřňují si, jak se správně chovat, aby vypadaly skutečně dobře (Martin In: Weitz 2003); a dále na návaznost na 19.století a nutnost povolit ženám nošení kalhot, jež šla ruku v ruce se vstupem žen do aktivního sportu. (Lenderová 1999) A především, takovýto skok by v tomto úboru, v případě, že by se ho zdařilo provést až do konce bez pádu, působil značně pobuřujícím či minimálně komickým dojmem, tedy žena by pokazila dojem, kterým se snaží na svět kolem sebe působit, čehož si je většina žen vědoma a proto se do takových akcí nepouštějí. Žena nejedná prakticky, neboť jejím hlavním úkolem je vypadat, nikoli jednat. (Bourdieu 2000) Jak píše Bryson, ačkoli mnoho omezení postupem času z ženského oblékání zmizelo, stále je jasným limitem ženské fyzické způsobilosti. (Bryson In: Messner, Sabo 1990)

„....., který ženu staví do pozice bytosti-jež-je-viděna a odsouzena vidět sebe samu skrze dominantní, to jest mužské, kategorie.“ (Bourdieu 2000) Tedy pohled na svět a ženu samotnou určují muži, žena se automaticky, a patrně též nevědomky, přizpůsobuje. V této situaci by snad bylo možné velmi volně použít jinou Bourdieho myšlenku: Ženy jsou tlačeny do určitých pracovních pozic, jsou jim přisuzovány jisté dispozice. Často pak dochází ke zharmonizování dispozic s pozicemi a oběti mohou vykonávat své podřadné poslání s pocitem štěstí. (Bourdieu 2000) Návaznost je skutečně volná, ale lze ji tu postřehnout. Jedná se o stav zharmonizování se s určitým faktem. Žena se zharmonizuje s názorem muže, tj. společnosti, a může tak v mnohých věcech získat pocit, že se jí daná věc či situace sama od sebe líbí, ačkoli to ve skutečnosti může být jen pocit podsunutý společností. Tímto způsobem pak žena může přistupovat ke svému tělu a ke svému postavení celkově, čímž se dostáváme do slepé uličky, poněvadž mám-li žena pocit, že se jí něco líbí, nebude cítit potřebu na tom cokoli měnit, tedy bude se nadále řídit dle mužských vzorců a ani si to nebude uvědomovat.

2.2.c Ženské tělo a aktivní sportovní činnost

„Znalost silných i slabých stránek vlastního těla, pocit dobré tělesné kondice a energie, dobrý pocit z vlastního těla a schopnost je ocenit – to vše dává člověku sílu.“ (Renzetti, Curran 2003) (Odtud část hypotézy vztahující se k empirické části práce, konkrétně hypotézy 1, kdy předpokládám, že sportovci budou považovat provozování sportu za prospěšné pro muže i ženy. Předpokládám, že si díky aktivní zkušenosti se sportem uvědomují jeho důležitost pro zdraví člověka.)

Tato síla není však stejně dostupná mužům a ženám, resp. dobrý pocit z vlastního těla je pro ženy záležitostí podstatně obtížněji dostupnou než je tomu pro muže. Je to způsobeno obtížnější dostupností sportu pro ženy a vyššími nároky, jež jsou společností na vzhled ženského těla kladeny (Minaříková In: Hošek, Jansa 2002) a jak je na něj nahlíženo. Muž lehce silnější postavy, bude charakterizován jako statný a svalnatý, zatímco žena jako baculatá, obtloustlá. (Strádalová In: ČOV 2003) Tedy na ženské tělo je nahlíženo negativněji, splnit podmínky současného ideálu krásy je značně obtížné.

Za možný prostředek pro vystoupení ze statusu *„bytí-viděného“*, pro změnu vnímání vlastního těla, považuje Bourdieu provozování nějakého sportu. *„.....přestává být pouhou věcí na niž se hledí či na niž se musí hledět proto, aby se pro budoucí pohled připravila, a z těla pro druhého se mění v tělo pro sebe samé, z těla pasivního a pojednávaného v tělo aktivní a jednající.“* (Bourdieu 2000) Je ovšem otázkou, zda se žena z *„bytí viděného“* zcela vymaňuje či zda si k němu jen přibírá další oblast svého působení, rozšiřuje si pole své vlastní realizace, ovšem status těla pro druhého je zde stále přítomný a situace se vstupem ženy do sportu ještě dále komplikuje, jak se pokusíme ukázat v následujících řádcích.

V této části se zaměříme na zkoumání ženy a její vztahu k vlastnímu tělu, potažmo ke svalové hmotě, resp. na působení společnosti a genderových stereotypů, které tento vztah a náhled formují. Na rozdíl od muže vzniká totiž ženě v souvislosti s aktivním provozování sportu problém ohledně nárůstu svalové hmoty, který souvisí se společenským a historickým náhledem na ženu a ideálem ženského vzhledu. A to nejen v souvislosti s muskulaturou, ale s nahlížením na ženu vůbec a to nejen ze strany mužů, ale především ze strany žen samotných. (Dworkin In: Weitz 2003) V této části se budeme opírat především o práci Shari L. Dworkin, která zkoumala chování žen ve fitness centrech. Toto chování vycházelo z jejich postoje k vlastnímu tělu a z toho plynoucího výběru druhu cvičení. Dworkin ukazuje, že existuje cosi jako společensky utvářený strop ženské síly a muskularity, tedy mez za kterou by *„správná“* žena neměla zajít. *„Přibližně tři čtvrtiny žen, které jsem*

zповídala ve fitness centech, vyjádřily povědomí o skleněném stropu, který popisovaly jako horní limit ve snaze o usilování o větší svalovou sílu. Bylo to vyjádřeno skrze sdílený zřejmý strach a z odporu k ženským kulturistickým tělům, strach z toho, že se stanou příliš velké či objemné a z vyprávění zaměřené na to, jak strukturovat fitness praktiky tak, aby se zajistila (nová definice) zdůrazňovaná femininity.“ (Dworkin In: Weitz 2003) V tomto okamžiku se před námi zjevuje, myslím, zásadní rozdíl, který je mezi muži a ženami a jejich přístupem k fyzické aktivitě. Osobně si nejsem jista, zda pro muže vůbec existuje nějaký obdobný horní limit síly a muskularity, ale pokud si představíme, že by mohl existovat, pak by takovýmto limitem mohla být kulturistika, která je obecně považována za jistý extrém, co se týče objemu svalové hmoty. Tedy teoreticky jediný strach, který by mohl průměrný sportovně aktivní muž mít je, že přílišným posilováním dosáhne vzhledu kulturisty. Slovo teoreticky je v tomto případě klíčové, neboť prakticky k této obavě nikdy nemůže dojít. K tomu, aby muž (i žena) dosáhl vzhledu kulturisty, je nutný velmi specifický posilovací a výživový režim, bez nejrůznějších podpůrných prostředků se k oné extrémní muskulatuře člověk nedostane. Tedy muž může bez obav cvičit a posilovat dle chuti, aniž by se musel obávat, že dosáhne horního limitu. Tedy muž si může stanovit určitý sportovní, výkonnostní cíl a nic ho v jeho cestě, k tomuto cíli, nebude omezovat (přirozeně nebereme v potaz různé zdravotní či osobní problémy, nýbrž jen překážky spojené s tlakem společnosti ve spojitosti s muskulaturou). Pokud se bude muž věnovat běžnému posilování či jiné sportovní činnosti, přirozené aktivitě, nemůže se mu stát, že se vymkne normálu ve smyslu překročení horního limitu svalové síly a muskulatury, tedy nebude společností v tomto směru nikterak odsouzen.

Žena se však nachází v diametrálně odlišné situaci, neboť její strop svalové síly a muskulatury je nepoměrně ‚níž‘. Ženy projevují obavu, že budou příliš velké, objemné a že toto bude zapříčiněno běžnými posilovacími a celkově cvičebními praktikami a to bez přispění speciálního jídelníčku a výživových doplňků. (Dworkin In: Weitz 2003) Tedy ženy se i prostřednictvím přirozeného pohybu mohou dostat mimo normál, stát se ‚extrémem‘. Jedna z dotazovaných v studii Dworkin říká: „Ženy by měly mít křivky a být do určité míry jemné, chápete?“ na což Dworkin navazuje: „U Alyssy a některých dalších se ukazuje, že být velká – svaly nebo tuky – je značně obávaným přestupkem proti ženskosti.“ (Dworkin In: Weitz 2003) Tedy ženy, které aktivně vstupují do sportu, musí řešit rozpor mezi osobní potřebou nárůstu svalové síly a zlepšování fyzické kondice a strachem z přílišného nárůstu svalové hmoty, z čehož následně plyne rozpor, zda cvičit tak, aby žena dosáhla svého výkonnostního cíle či tak, aby zůstala vzhledově v ‚normálu‘, přičemž ovšem musí ze svých sportovních cílů často slevit. (Dworkin In: Weitz 2003)

„.....usilovala o zlepšení sportovní praxe, ale byla opatrná, aby nezvětšovala svůj rozměr.“
„Ostatní ne-posilující souhlasily, že kardiovaskulární činnost nějakým způsobem přispívá k ženskosti, zatímco posilování ji snižuje.“ „Obě skupiny (mírně a ne-posilující ženy – poznámka autorky) často viděly kardiovaskulární činnost jako nepostradatelnou k zachování ‚femininity‘, kdežto příliš mnoho posilovacího cvičení bylo vnímáno jako ohrožující její konstrukci. Ačkoli mírně posilující též popisovaly specifické napětí ohledně vytoužené svalové síly, přesto nechtěly zvyšovat tělesný rozměr svalovou hmotou.“ (Dworkin In: Weitz 2003)
Jinými slovy, žena by měla být štíhlá a pevná a zároveň jemná a křehká; tedy cvičit, ale s mírou, jen zpevnit a získat pružnost a ladnost pohybu. „.....štíhlost není nadále dostačující, kdežto svalový tonus, pevnost, křivky a svaly (ale ne příliš mnoho) jsou.“ (Dworkin In: Weitz 2003) (Odtud vycházejí části mých hypotéz, konkrétně hypotézy 2, 3 a 4, kde předpokládám, že na otázku po vhodnosti či nevhodnosti určitého sportu pro ženy, budou jako nevhodné vybírány sporty silového charakteru. Dále hypotézy 8, kde míním, že na vypracovanou svalnatou ženu bude nahlíženo negativněji než na svalnatého muže.)

Zde narážíme na obvinění, které v souvislosti s ženami často slyším, a to, že ženy nebo většina z nich neumí pracovat skutečně naplno, že neumějí makat, že cvičí jen tak, aby to vypadalo, aby se neřeklo, ale neumějí se úplně kousnout a jet do maxima. Zde by bylo skutečně zajímavé udělat rozsáhlou studii a zjistit do jaké míry ženy skutečně neumějí sportovat naplno a do jaké míry jej toto způsobeno právě výše uvedeným strachem ze ztráty femininity. „Bylo tu napětí mezi požadavkem síly, ale zároveň obavou ze zvyšování svalové hmoty a povinností držet se zpátky.“ (Dworkin In: Weitz 2003) Poněvadž nejen žena oplývající přílišnou muskulaturou, nýbrž i žena v posilovně zvedající těžké váhy a dřoucí skutečně na doraz, způsobuje údiv a tedy vedle morálky potřebné k podání maximálního výkonu, musí mít ještě psychickou sílu k tomu, aby se vyrovnala s postojem společnosti. Vedle překonávání fyzických překážek a obtíží se musí vyrovnávat ještě s negativními narážkami ostatních lidí a nutno říci, že mužů i žen bez rozdílu. Spousta žen tuto sílu nemá a proto své sportovní programy náležitě upravuje. Přirozeně mnoho žen prohlašuje, že jim samotným se přílišné svaly na vlastním těle nelíbí a že jsou to ony samy a hlavně kvůli sobě samým, kdo si je nepřejí získat. (Dworkin In: Weitz 2003) „Společnost vytváří specifický obraz ‚ideální krásy‘, ‚ideální‘ ženské postavy, která významně ovlivňuje vnímání těla mnoha žen, ať už jsou to necvičící či cvičící ženy. Ženy, které přijímají tento sociální model jako ideál, bývají daleko častěji nespokojeny se svými těly než muži. Tento ‚kult těla‘ může ovlivňovat habituální pohybový režim a jejich vztah k ženskému a mužskému sportování by neměl být ignorován.“ (Minaříková In: Hošek, Jansa 2002) Otázkou tedy je, nakolik ženy

vnímají vlastní svaly jako negativní samy za sebe a nakolik tento pocit vzniká pouze působením vlivu společnosti.

Nutno říci, že v posledních desetiletích se hranice ženské svalové síly a muskularity značně posouvá, ženy se stále více tlačí do původně ryze mužských disciplín, stále více z nich nachází v sobě psychickou sílu bojovat s předsudky a ústrky společnosti a jde si za svým cílem, nehledě na dopady, které to na ně má. Pravda mnohé ženy se stále drží zpátky a cvičí jen tolik, kolik jim přijde společensky únosné, tedy jen tolik, kolik ještě jejich vzhled snese, aniž by vykročily z normálu, avšak už je i množství těch, které tvrdě jdou za maximálními výkony i přes nárůst svalové hmoty a právě tyto to jsou, které pomalu, ale jistě posouvají pomyslný, umělé vytvořený, strop ženské muskularity. (Dworkin In: Weitz 2003)

Z kapitoly Ženské tělo a aktivní sportovní činnost, především ze všeho, co píše Dworkin, vychází několik mých hypotéz vztahujících se k empirické části práce. Konkrétně část hypotéz 2 a 3, kde předpokládám, že při otázce po vhodnosti a nevhodnosti určitých sportů pro ženy a muže, budou pro ženy za nevhodné vybírány sporty silové.

2.3. Gender, sport a média

*„Především se o sportovkyních a ženských sportovních událostech informuje velice málo, ...“
„Za druhé, podoba sportovního zpravodajství v médiích také zdůrazňuje jistý typ ‚ortodoxní maskulinity‘, především tvrdost a odvahu tváří v tvář fyzickému riziku. Sportovkyně nejen příliš nepřispívají k tomu, aby šel tento typ maskulinity na odbyt, ale vážně jej zpochybňují. Za třetí, pokud jsou ženy v médiích středem pozornosti, jsou často prezentovány jako sexuální objekty či oběti.“ (Renzetti, Curran 2003)*

„Mediální představitelé popírají jakýkoliv politický či sociální vliv médií na společnost, jelikož prý poskytují pouze takové služby, které jsou pro společnost užitečné. Zaměříme-li se, ale na sportovní odvětví médií, jejich sociální vliv je značný. Všechny druhy komunikace, se kterými přijdeme do styku, mohou velice snadno ovlivnit způsob, jakým na sebe samé nazíráme, plánujeme své počínání a vedeme náš každodenní život.“ „Masová komunikace se stala jednou z nejsilnějších forem komunikace v naší společnosti a zčásti nahrazuje ostatní formy komunikace.“ (Strádalová In: ČOV 2003)

Média zásadním způsobem formují, utvářejí obraz ženy sportovkyně a jsou rozhodujícím faktorem určujícím, která jsou aktivní sportovkyně, potažmo sportovkyně vůbec, společností přijímány. Média nejsou sportovkyním příznivě nakloněna. Důvodem pro tuto skutečnost je mimo jiné výše uvedené zpochybnění prototypu maskulinity. (Renzetti, Curran 2003)

Jak jsem si řekli, média tvoří obraz sportovců a sportovkyň mezi širokou veřejností. My se zde soustředíme na média v České republice. Jakým způsobem formují obraz sportovců a sportovkyň česká tištěná média nám pomůže odhalit mimo jiné bakalářská práce Jany Pokorné. Pokorná si ve své práci klade několik, pro nás zásadních, otázek. V prvním bodě svého výzkumu potvrzuje skutečnost, že ženám je věnováno v tištěných médiích méně prostoru než mužům, konkrétně 83% článků a fotografií sportovcům a 17% sportovkyním. (Pokorná 2004) Tento údaj koresponduje s tím, co tvrdí Renzetti a Curran a to, že ženám je prostoru v médiích věnováno velmi málo. (Renzetti, Curran 2003) Ke stejným výsledkům výzkumu došla i Simona Strádalová, která taktéž uvádí necelých 20% prostoru v českých médiích obecně věnovaného ženám a zbytek mužům. A to ještě s tím, že u žen se jedná jen o výsledkový servis, jen málokdy o delší článek. (Strádalová In: ČOV 2003) Pro zajímavost v USA v roce 1993 se ženami sportovkyněmi zabývalo jen 5% televizního sportovního zpravodajství. (Feminist Majority Foundation 1995) Ozvou si jistě mnohé hlasy, které budou tvrdit, že ženy nejsou v médiích prezentovány tak často z důvodu nezájmu veřejnosti. Ovšem důvod může být právě opačný, jak ukazuje Strádalová. Průměrná populace není schopná či nemá zájem kriticky hodnotit a vybírat si mezi informacemi, které jí média přinášejí a tedy přijímá věci, tak jak jsou předkládány. Z toho lze odvodit, proč je v naší zemi tak vysoký zájem o mužský sport. „*Velkou roli v tom hrají právě média. Nabízejí, představují, lákají, ovlivňují především mužským sportem. Malá část, z dosavadních výzkumů jde přibližně o dvacet procent, je věnována v našich médiích sportu žen, zbytek zákonitě připadá na muže. Nemyslíte, že tato čísla jsou poněkud dost rozdílná a že tudíž mohou ovlivnit populaci v zájmu o mužský či ženský sport?*“ (Strádalová In: ČOV 2003) Mužský sport je prezentován poutavě, má jakoby nějaký začátek, průběh a vyvrcholení v podobě výsledků. Tedy divák je zatažen do děje a čeká, co přijde dál. Zatímco v případě ženského sportu, se setkáváme pouze s výsledky. (Strádalová In: ČOV 2003) (Odtud základ hypotézy 7, kdy předpokládám, že jak muži tak ženy budou předpokládat prezentaci mužských a ženských sportů v médiích za vyváženou, tedy budou se stávajícím stavem spokojeni) Například jsem sama byla svědkem případu, kdy skupina mužů u příležitosti olympijských her shlédla zápas v ženském hokeji s tím, že to sice bude nezáživné, ovšem když tam zrovna nic jiného není, tak to tedy zkusí. Po jeho skončení se svorně shodli, že to byl velmi kvalitní hokej, že kdyby nevěděli, že to jsou ženy, tak to na razanci, dravostí či herním stylu to ani snad nepoznají. Tedy předsudky a nezájem o ženský sport může v mnoha případech plynout právě z neznalosti, z neobeznámenosti s daným sportem v podání žen. Velkou vinu na tomto nesou právě média a nízký počet zpráv věnovaný sportovkyním. (Strádalová In: ČOV 2003)

Přirozeně lze namítnout, že prostor sportovců mužů je navýšen především díky fotbalu a hokeji, které jsou velmi oblíbené, ovšem na druhou stranu oba tyto sporty provozují i ženy. Sice nikoli tak masově (je otázkou proč), ale přeci. Přitom vidět v médiích fotbalistky či hokejistky je úkazem značně ojedinělým. Proč, když jsou to tak společností oblíbené sporty?

Další částí práce Pokorné bylo zkoumání fotografií sportovců a sportovkyň v tištěných médiích. Zjistila, že co se týče vyobrazování v souvislosti se sportovní aktivitou či privátní sférou je rozložení těchto fotografií u mužů a žen relativně vyrovnané. Ovšem rozdíl je v případě vyobrazování tělesnosti v případě mužů a žen, kde u mužů jsou fotografie zachycující stavbu těla, svalovinu, sportovce jako sexuální objekt apod. využívány ve větší míře (především v bulvárním tisku je to patrné) než je tomu v případě žen. (Pokorná 2004) „*Této analýze přikládáme velkou důležitost, protože vyplývá z předpokladu, že tělesnost (resp. fyzická schránka člověka) je nejdůležitějším prvkem v určování genderové identity a nejsilnějším argumentem v ospravedlňování mužské dominance na sportovním poli.*“ (Pokorná 2004) Tímto se opět vracíme k Renzetti a Curranovi a jejímu pojetí ohrožení mužské dominance. Tedy, proč nejsou ženy v médiích zdaleka tak často vidět jako muži? A pokud ano, z jakého důvodu vidí média za správné méně zobrazovat ženská těla? Odpovědí na obě otázky může být právě strach mužů ze ztráty svého dominantního postavení ve sportu, potažmo v životě vůbec. (Renzetti, Curran 2003) Dalším faktorem hrajícím ve prospěch mužské tělesnosti, je nejen jejich častější zobrazování, nýbrž i způsob, jakým je tělesnost podávána, což bylo již jednou zmíněno výše. „*Muž, dejme tomu lehce silnější postavy, je charakterizován jako statný, svalnatý, s mohutnou stavbou kostí, naproti tomu podobná žena je baculatá a obtloustlá.*“ (Strádalová In: ČOV 2003) (Toto se mimo jiné nepochybně odráží i na sebe pojetí žen, na jejich vnímání a vztah k vlastnímu tělu.) Podobně je tomu i s prezentací výsledků. Zatímco mužské neúspěchy se časem nějak omluví, sestaví se pozitivní kritika a navýší se zájem široké veřejnosti, v případě žen jsou negativní výsledky stále vyzdvihovány, což přirozeně zájem o daný sport nezvýší, právě naopak. (Strádalová In: ČOV 2003)

Poslední položku z práce Pokorné, kterou využijeme, je otázka po komunikování sportovců a sportovkyň skrze profesní či soukromý obsah. Pokorná výzkumem zjistila, že ženy jsou v privátní sféře nejvíce charakterizovány skrze rodinu a osobnost, muži skrze média a popularitu a běžný život. Kategorie profese je pro obě pohlaví shodně nejvíce zastoupena položkou sportovní aktivita a fyzická příprava. (Pokorná 2004) Zde se tedy ukazuje, že co se týče profesních záležitostí, došlo buď již k určitému zrovnoprávnění či zkrátka není o čem jiném psát, tudíž jsou probírány především tyto dvě položky, což je ovšem vzhledem k druhu profese poměrně očekávatelné. Zásadní rozdíly ovšem nacházíme

v kategorii privátní, soukromá sféra, kdy žena je charakterizována skrze rodinu a osobnost, tedy to, co patří především za dveře domova a co není určeno očím veřejnosti, to co je skutečně osobní a skryté. Zatímco muž je charakterizován skrze média, popularitu a běžný život, tedy skrze položky veřejné, skrze to, co může veřejnost běžně pozorovat. Zde se nám ukazuje stereotyp zmiňovaný výše v souvislosti s 19.stoletím a tedy, že žena patří do soukromé sféry, zatímco muž do sféry veřejné. (Lenderová 1999) Je vidno, že média se z těchto stereotypů ještě nevymanila a stále je reprodukuje, čímž ženám znesnadňují vstup do veřejného světa, tedy i do světa vrcholového sportu.

Přitom právě novináři by se měli snažit o zviditelňování žen ve sportu, na druhou stranu, jejich primární úlohou je ukazovat lidem to, po čem touží. Tím se dostáváme do bludného kruhu. „*Co média nabízejí, to společnost vnímá a v tom se orientuje s pocitem, že rozumí. Poté dychtí po dalších informacích a to hlavně z oblasti, v které se již orientuje, která jí je nejbližší a to je zpětně úlohou médií. Předkládají-li média společnosti především sportovní události ze světa mužů, je následná odezva společnosti v zájmu o sport mužů.*“ (Strádalová In: ČOV 2003) Totéž se týká nejen množství uveřejňovaných zpráv ze světa ženského sportu, nýbrž i jejich obsahu.

2.4. Sexualizace ženského sportu

S výše uvedenými problémy úzce souvisí sexualizace ženského sportu, resp. tyto problémy jsou její součástí či tím, odkud vychází. Ukážeme si jí v krátkosti na příkladu ženského volejbalového týmu z Brightonu. Stejně jako každý jiný volejbalový tým, jsou dívky povinny na zápasy nosit upnuté lycrové dresy, tedy oblečení, které jim odhaluje, případně obepíná, celou postavu. Oproti tomu muži mohou hrát v pohodlném volném sportovním oblečení. Dívky se cítí v daném oblečení nepohodlně, nicméně pravidla tento typ úboru nařizují. Argumenty jsou mimo jiné takové, že týmy, které nosí minimalizovanější oblečení, mají větší příliv sponzorů. Zde vidíme, že v případě ženského sportu, je na prvním místě vzhled, atraktivita hráček, teprve na místě druhém sportovní výkon. Ženský sport tedy zcela jednoznačně podléhá sexualizaci (Kirk, Dawn, Burgess-Limerick, Gorely, Maynard 2002) Stejný problém se objevuje u dívek provozujících cheerleading, kdy jsou adeptky vybírány na prvním místě podle postavy, tváře, vlasů atd. a teprve na místě druhém dle sportovní způsobilosti. Estetická stránka převyšuje výkonovou. (Davis In: Messner, Sabo 1990) Dostáváme se tedy zpět k Bourdiemu a jeho ženskému statutu *bytí – viděnému* (Bourdieu 2000), tedy sportovkyně jsou více oceňovány za svůj vzhled, než za sportovní výkon. Dále k Dworkin a problematice ženské muskulatury (Dworkin In: Weitz 2003), neboť je-li žena ve

sportu hodnocena především dle svého vzhledu a přílišná muskulatura je považována za nevhodnou, může pak být sportovní činnost, zvláště silovějšího charakteru, ve své aktivní podobě nahlížena jako něco pro ženu nanejvýše kontroverzního. Tak i k Martin a k genderování těla, zde konkrétně prostřednictvím oblečení (Martin In: Weitz 2003), kdy jsou hráčky volejbalu nuceny nosit jim nepohodlné dresy. A samozřejmě i k médiím, která celý obraz žen ve sportu konstruují (Strádalová In: ČOV 2003)

Jak můžeme vidět, problematika ženského sportu je nanejvýše složitá a spleťtá a jednotlivé kategorie se nejrůznějším způsobem setkávají a propojují. Celou ji prostupuje komplex vztahů muž – žena.

„What these formulations have in common is that they define gender as a set of power relations, whereby men, as a social group, have more power over women than women have over them; they are socially constructed, not biologically given; and they are not fixed, but rather are subject to historical change and can be transformed.“ (Hall In: Messner, Sabo 1990)

II. EMPIRICKÁ ČÁST

1. Návrh výzkumu

1.1. Téma výzkumu

Význam konceptů „ženský“ a „mužský“ sport v rámci vybrané skupiny českých sportovců.

Základní výzkumné otázky

- Považují aktivní sportovci sport obecně za prospěšný?
- Kterak aktivní sportovci nahlíží na rozdělení sportů na „mužský“ a „ženský“? Považují některé sporty za nevhodné či naopak zcela vhodné?
- Klasifikace vybraných sportů na mužské, ženské, neutrální. Který(é) sport(y) jsou pojímány jako hraniční, tj. ryze „mužské“ či „ženské“?
- Je rozdělení sportů na „mužské“ a „ženské“ z pohledu aktivních sportovců/kyň opodstatněné?
- Jak vidí aktivní sportovci problematiku sportu v médiích?
- Žena a vypracované svaly, ano či ne?

- Jsou tolerantnější, tj. méně ovlivněné/í genderovými stereotypy, ženy či muži?
- Ovlivňuje druh provozovaného sportu nahlížení na danou problematiku?

1.2. Výzkumné otázky a hypotézy

1) Považují aktivní sportovci sport obecně pro muže a ženy za prospěšný?

Cílem je zjistit, jak aktivní sportovci nahlíží na prospěšnost sportu obecně. Půjde o srovnání názorů celkového vzorku mužů a žen, dále vzorku mužů a žen v rámci jednotlivých vybraných sportů, dále vzorku všech osob provozujících společný sport a nakonec všech respondentů dohromady. Snaha po určení, zda pohlaví a provozovaný sport nějak ovlivňují či neovlivňují náhled na danou otázku.

Hypotéza 1: *Celkově bude dotazovanými sportovci sport považován za prospěšný pro obě pohlaví. (viz. Renzetti, Curran 2003) Dotazované ženy obecně budou tolerantnější než muži, neboť právě ony jsou často vystavovány diskriminaci a nebudou tedy tolik samy diskriminovány. Nejtolerantnější skupinou dotazovaných budou sportovci provozující kickbox, neboť jsou zvyklí na muže i ženy v tvrdém sportu.*

2) Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro ženu či muže za zcela nevhodný? Pokud ano, pak jaký a proč?

Snaha zjistit, kolik dotazovaných sportovců považuje některé sporty za více „mužské“ či „ženské“, případně zcela nevhodné. Dále, které sporty z nabídnuté tabulky budou do určité kategorie zařazeny nejčastěji a z jakého důvodu. Zda se tyto důvody budou lišit ve vztahu k mužům a ženám. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty, viz. otázka 1.

Hypotéza 2: *Větší množství nevhodných sportů bude přisouzeno ženám, zejména sporty jako kulturistika a vzpírání z důvodu přílišné silovosti.* (viz. Dworkin In: Weitz 2003) *Ve vztahu k mužům budou v nelibosti sporty estetické.* (viz. Kidd, Davis In: Messner, Sabo 1990)

3) Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro ženu či muže za nevhodnější? Pokud ano, pak jaký a proč?

Snaha zjistit kolik dotázaných považuje nějaký(é) sport(y) pro dané pohlaví za vhodnější a z jakého důvodu. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 3: *Pro ženu budou vybírány sporty estetické, nepříliš silové, takové, na kterých není z vnějšího pohledu vidět tvrdá práce, tedy kdy žena zůstává trvale elegantní.* (viz. Dworkin In: Weitz 2003) *U mužů nebudou zařazeny estetické sporty* (viz. Kidd, Davis In: Messner, Sabo 1990), *jinak bude výběr vyvážený. Pot a dřina není u mužů na závalu.*

4) Jak vnímají aktivní sportovci rozlišení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“ a „neutrální“?

Cílem je zjistit kolik procent z vybraných sportů je považováno dotazovanými za „mužské“ či „ženské“, zda se v tomto výběru ukazují nějaké stereotypy, tj. zda se může stát, že sport, který běžně provozují ženy, bude většinou dotazovaných označen za mužský. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 4: *Bez ohledu na provozovaný sport dotazovaného budou za „mužské“ označeny silové* (viz. Dworkin In: Weitz 2003), *rychlostní sporty vyžadující jistou míru zdravé agresivity, která je ženám často neprávem upírána. Dotazovaní sportovci provozující kickbox budou však nejtolerantnější. Nejméně tolerantní budou dotazované estetické gymnastky, vzhledem k ovlivněnosti provozovaným sportem, kde jsou zvyklé na štíhlé, elegantní dívky.*

5) Považují aktivní sportovci profesionální sportovní kariéru pro muže či ženu za vhodnou?

Snaha po zjištění zda dotazovaní sportovci považují profesionální sportovní kariéru za stejně vhodnou pro muže i ženy. Zde se může projevit stereotyp ženy jako patřící do domácí sféry, tedy nehodné profesionální sportovní kariéry. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 5: *Dotazované ženy budou tolerantnější než muži, nejsou v tomto směru tak sobecké. Tedy pokud budou takovou kariéru považovat za vhodnou pro sebe, pak i pro muže. U dotazovaných mužů bude míra tolerance nižší (viz. Feminist Majority Foundation 1995 a Kidd In: Messner, Sabo 1990).*

6) Považují aktivní sportovci dělení sportů na „mužské“ a „ženské“ za opodstatněné?

Tato otázka jakoby zastřešuje všechny předchozí. Má ukázat, zda si dotazovaní nebudou protiřečit. Zda obecně nezastávají určitý názor, ovšem v konkrétních případech se od svého vlastního názoru odklánějí. Zkoumání dělené v rámci vzorku na mužské a ženské a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 6: *Odpovědi se budou částečně rozcházet. Zdaleka ne všichni dotazovaní nad touto otázkou dříve aktivně uvažovali a nemají tedy jasný a utříděný názor.*

7) Považují aktivní sportovci prezentaci sportů provozovaných ženami a muži v médiích za vyváženou?

Cílem je zjistit, jaký mají sami dotazovaní sportovci zájem na sledování mužů a žen při sportovních aktivitách. Zda je jim momentální rozložení pozornosti médií dostačující. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 7: *Dotazovaní muži mají zájem sledovat spíše sporty provozované muži, tedy budou rozložení pozornosti považovat za vyvážené. Čas věnovaný ženám jim bude připadat dostačující. U dotazovaných žen nebude výsledek tak jednoznačný, ale též se bude klonit spíše k této variantě (viz. Strádalová In: ČOV 2003).*

8) Jaký náhled mají aktivní sportovci na muskulaturní ženy a muže?

Snaha zjistit, zda dotazovaní nahlízejí na svalnatou ženu odlišně než na muže. Zda v této oblasti přetrvává stereotyp ženy jako křehké, něžné a zranitelné osoby. Zkoumání dělené v rámci vzorku na muže a ženy a jednotlivé sporty viz. otázka 1.

Hypotéza 8: *Na vypracovaného svalnatého muže bude dotazovanými nahlíženo podstatně pozitivněji než na vypracovanou ženu (viz. Dworkin In: Weitz 2003).*

2. Metoda analýzy, výběr celkového souboru a vzorku

2.1. Obsahová analýza

Obsahová analýza odpovědí získaných ze strukturovaných dotazníků a jejich následná komparace. Obsahovou analýzu popisuje Disman jako: „...kvantitativní, objektivní analýzu sdělení jakéhokoli druhu.“ (Disman 2002) Jde o procentuální vyjádření odpovědí získaných z dotazníku a jejich následné srovnávání. Jedná se o odpovědi na totožné dotazníkové otázky zodpovězené aktivními sportovci ze 3 různých sportů. Pro získání standardizovaných odpovědí byla použita metoda uzavřených otázek (dotazovaný neformuluje vlastní odpovědi, nýbrž vybírá z předem daných možností) (Disman 2002), tudíž odpovědi všech dotazovaných jsou jednoznačné, tedy vhodné ke srovnávání.

2.2. Celkový soubor a výběr vzorku

Celkovým souborem je 56 strukturovaných dotazníků, obsahujících každý 17 otázek, z nichž otázky číslo 5, 6, 7, 8 mají 3 části. Všechny otázky jsou zodpovídány formou výběru jedné z předem daných možností, metoda uzavřených otázek. Odpovědi jsou zcela jasné a jednoznačné a tedy naprosto vhodné pro analýzu. (Dotazník je k nahlédnutí v příloze.)

Výběr vzorku sloužícího pro výzkum je založen na principu účelového výběru, jako techniky výběru, která není založena na teorii pravděpodobnosti, nýbrž na logickém úsudku. (Disman 2002). Tento typ výběrové techniky byl zvolen s ohledem na specifický záměr výzkumu, kterým je porovnání názorů zástupců sportovců 3 odlišných sportů, z nichž dva jsou sporty genderově zabarvenými a převážně zařazovanými mezi vhodné pro jedno či druhé pohlaví a jeden sportem spíše neutrálním.

Vzorek:

Výzkumu byli podrobena sportovci ze tří různých sportů. Jedná se o estetickou skupinovou gymnastiku (sport vzniklý sloučením moderní gymnastiky bez náčiní a výrazových tanečních prvků), atletiku a kickbox, kdy estetická gymnastika je většinou vnímána jako sport „ženský“, atletika jako sport „neutrální“ a kickbox jako sport „mužský“. Vzorek byl úmyslně zvolen takto, aby mezi dotazovanými byli zástupci všech „typů“ sportu. Vybraní sportovci pocházejí ze tří různých sportovních klubů na základě tří odlišných sportů, jde převážně o jedince mně snadno dostupné. Respondenti tedy nebyli vybíráni nahodile, nýbrž na základě osobní známosti a dostupnosti. Nutno podotknout, že sportovci z odlišných sportů se mezi sebou, až na výjimky, neznají, tudíž se ve svých názorech nemohou vzájemně ovlivňovat.

Vzorek tedy nemůže být považován za reprezentativní a to ze dvou důvodů:

- počet dotazovaných zdaleka neodpovídá požadavkům na tento typ výzkumu

- respondenti byli voleni prostřednictvím účelového výběru

Tedy veškeré závěry, které z vyjdou z tohoto výzkumu, jsou pouze orientační, relativní, vztahují se jen na zkoumanou skupinu. Jen výjimečně lze uvažovat o jejich obecné platnosti. Tato práce si neklade za úkol vyzkoumat obecně platné záležitosti, nýbrž je spíše exkurzem do malé skupiny aktivních sportovců 3 různých sportovních odvětví, mužů i žen, a snaží se ukázat, jak se věci mají v této skupině a přivést k zamyšlení, zda zjištěné skutečnosti mohou být platné i obecně či nikoli, případně vyprovokovat hlubší výzkum.

Práce disponuje celkově 56 zodpovězenými dotazníky, z toho:

- 17 dotazníků zodpovězených estetickými gymnastkami – v této kategorii nejsou mezi dotazovanými žádní muži, neboť tento sport v České republice žádní neprovozují
- 19 dotazníků zodpovězených sportovci provozujícími atletiku, z toho 9 ženami atletkami a 10 muži atlety
- 20 dotazníků zodpovězených sportovci provozujícími kickbox, z toho 10 ženami kickboxerkami a 10 muži kickboxery

Nejnižší věkový průměr ve vzorku mají gymnastky – 19,6 roku, což je způsobeno faktem, že v tomto sportu se odchází do „důchodu“ podstatně dříve než ve sportech ostatních. Nejvyšší průměr mají naopak kickboxeři/rky - 25,9 roku, neboť ve vybraném vzorku jsou zastoupeni i jedinci provozující kickbox kondičně, v estetické gymnastice nenajdeme ani jednu kondiční sportovkyni, v atletice je součástí vzorku jedna sportovkyně provozující ji na kondiční úrovni, jedná se však o bývalou závodnici. Tato skutečnost je způsobena charakterem daných sportů. Kickbox je moderní aerobní sport, v poslední době stále oblíbenější a v kondiční podobě lákavější množství jedinců, kdežto kondiční provozování estetické gymnastiky je takřka nemožné a vzhledem k požadavkům na flexibilitu těla je ze zdravotního hlediska i nežádoucí. Atletika je na kondiční sportování záležitostí příliš silovou (odmyslí-li kondiční běžce vytrvalce, kteří tvoří výjimku) a pro své specifické požadavky na svalovou práci též spíše nevhodnou. Průměrný věk atletů ve vzorku je 23,2 roku. Celkově se tedy průměrný věk dotazovaných pohybuje mezi 20 – 26 lety. Není možno zcela vyloučit, že výzkum nebude následkem těchto věkových rozdílů v některých částech zkreslen, především v odpovědích estetických gymnastek, které díky nižšímu věku ještě nemusí mít tak formulované názory na danou problematiku, ale domnívám se, že zkreslení nebude zásadního charakteru a výzkum, na té úrovni o jakou se snaží, nepozbude svou platnost. Stejně tak může být částečně zkreslující fakt, že ve vzorku jedinců provozujících kickbox je 45% sportovců/kyň kondičních, 35% závodníků/nic a 20% reprezentantů/ek. Oproti atletice ve které je ve vzorku

5% kondičních sportovců/kyň, 21% závodníků/nic a 74% reprezentantů/ek a estetické gymnastice kde máme 11% závodnic a 89% reprezentantek. Ani zde by však nemělo jít o zkreslení znehodnocující tento výzkum.

V dotazníku jsou použity tabulky s výběrem sportů. Tyto sporty jsou voleny tak, aby pokryly škálu obou „extrémů“, tj. zástupci „mužských“ a „ženských“ sportů, plus jsou doplněny sporty „neutrálními“. Skladba výběru je určena k odhalení genderových stereotypů.

3. Výzkumná zjištění

Kapitola prezentující výzkumná zjištění se dělí na 8 částí, zodpovídajících 8 výše uvedených otázek a vyvracejících či naopak potvrzujících 8 hypotéz.

3.1. Považují aktivní sportovci sport obecně pro muže a ženy za prospěšný?

Otázkami, které hledaly odpověď na tento dotaz, byly otázky v dotazníku označené jako 3 a 4, viz. příloha.

Na otázku číslo 3, zda považují sport obecně vhodný pro ženu, odpověděli dotazovaní následovně:

Tabulka číslo 1a:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Rozhodně ano	75%	75%	76%	71%	----	71%	95%	100%	90%	58%	50%	67%
Spíše ano	20%	15%	24%	29%	----	29%	5%	0%	10%	32%	30%	33%
Spíše ne	5%	10%	0%	0%	----	0%	0%	0%	0%	10%	20%	0%
Rozhodně ne	0%	0%	0%	0%	----	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Na otázku číslo 4, zda považují sport obecně vhodný pro ženu, odpověděli dotazovaní následovně:

Tabulka číslo 1b:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Rozhodně ano	80%	85%	79%	71%	----	71%	95%	100%	90%	74%	70%	78%
Spíše ano	16%	10%	19%	24%	----	24%	5%	0%	10%	21%	20%	22%
Spíše ne	4%	5%	2%	6%	----	6%	0%	0%	0%	5%	10%	0%
Rozhodně ne	0%	0%	0%	0%	----	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Z tabulek vyplývá, že většina aktivních sportovců považuje sport pro muže i ženy za velmi vhodný, výsledek mluvící pro vhodnost sportu pro ženy 95% a pro muže 96% je identický. V obou případech hlasovali muži i ženy srovnatelně a to stejně pozitivně v otázce vhodnosti pro sportu pro muže i pro ženy. Zanedbatelné je procento sportovců považujících sport za nevhodný. Z celkového pohledu lze říci, že jak muži tak ženy aktivně sportující považují sport obecně za prospěšný a to rovnocenně pro obě pohlaví. S ohledem na jednoznačný výsledek lze předpokládat, že tento výsledek je zobecnitelný.

Rozdíly nacházíme mezi odpověďmi zástupců jednotlivých sportů. Jako nejtolerantnější vycházejí ze zkoumání muži kickboxeři a to se 100% podporou sportujících mužů i žen, tento výsledek je zcela jednoznačný a zdál by se být zobecnitelný, ovšem zkoumaný vzorek je natolik malý, že ho budeme brát pouze jako orientační. Výrazně hůře si stojí dotazovaní atleti, zvláště ve vztahu k ženám, kdy sport pro ženu za zcela vhodný označilo pouze 50% z nich, pro muže 70%, což je taktéž na muže aktivně provozující sport poměrně nízké číslo. Bylo by zajímavé zjistit, kterak přistupují sami k sobě a svému působení na sportovním poli a co je takovému to postoji vede. 30% dotazovaných atletů patrně trpí pocitem, že aktivně provozují něco, co sami osobně zcela neschvalují a za čím si plně nestojí. Z žen jsou nejtolerantnější opět kickboxerky, ženy i muži u nich mají naprostou podporu v 90%, i toto se takto zdá být přesvědčivým výsledkem, ovšem jen pro náš vzorek. Překvapující je pohled dotazovaných atletek, které variantu „rozhodně ano“ vybraly pro ženy pouze v 67%, dotazované gymnastky jsou na tom se 71% podobně. I zde se nabízí otázka: Kterak pak tyto ženy nahlíží samy na sebe? Jsou tedy se svým vlastním stylem života nespokojené? Domnívám se, že spíše než vlastní nespokojenost je k tomuto názoru vede ovlivnění genderovými stereotypy; pociťují tíhu společnosti, která na ně, jako na aktivní veřejné ženy, dopadá. Mohou trpět strachem z přílišné svalnatosti a silovosti, a proto si nebýt jisté, zda je sportovat zcela správné (viz. Dworkin In: Weitz 2003) Tedy jejich postoj ke sportu může být ovlivněn kultem těla (viz. Minaříková In: Hošek, Jansa 2002) Mohou mít strach z lesbického stereotypu, návazně z homofobie (viz. Hamer In: Hacker 2004 a Cahn In: Weitz 2003) Mohou se bát, že vstupem do aktivního sportu pozbudou svou ‚ženskost‘ a to tak, že se vymaní z pozice bytí viděného a stanou se samostatně účelově jednajícím jedincem (viz. Bourdieu 2000) či tak, že se zařadí do mužské sféry, získají tělesnou sílu a obratnost, což je společností spojováno právě se ztrátou femininity (viz. Hamer In: Hacker 2004). Obavy žen mohou mít též kořeny v jejich dětství, v tom jakým způsobem jsou dívky od malička omezovány v pohybu a projevu, jak jsou disciplinována jejich těla, kterak jim není dána samostatná volba, tedy pak neumějí přijmout zodpovědnost za jednání na základě své svobodné vůle, nedokáží se

samostatně rozhodnout (viz: Martin In: Weitz 2003). Důvody strachu žen ze sportu jsou prostoupeny v celé teoretické části této práce a je jich značné množství. Pokud bych je měla všechny znovu popsat, musela bych zde zreprodukovat značný kus teoretické části práce, proto v tomto místě odkazuji na teoretickou část, až na výjimky, jako na celek. Totéž se týká otázek 2,3,4, odkazy se stále opakují a prostupují celou teoretickou část práce.

Obecně by se dal vyvodit závěr, že ženy, které provozují „mužský“ sport a muži, kteří jsou zvyklí na ženy v tvrdém bojovém sportu nepodléhají tolik genderovým stereotypům, a jsou schopni nahlížet na práva mužů a žen ve sportu stejným způsobem. Ostatní závěry jsou nezobecnitelné, platné jen v rámci zkoumaného vzoru. Nicméně ženy v „neutrálním“ sportu, stejně jako muži, genderovým stereotypům značně výrazněji podléhají, dokonce silněji než ženy osamocené ve sportu „ženském“. To může být dáno též skutečností, že ženské sporty jsou často zesměšňovány a ženy v těchto sportech musí za své místo a uznání často bojovat. Jejich sport není jednoznačně přijímaný, tudíž je nutí formulovat určité názory a tedy více nad postavením sportovkyň přemýšlet, což se děje i u kickboxerek.

Hypotéza 1: Hypotéza, že jsou ženy tolerantnější než muži se nepotvrdila, výsledek byl vyrovnaný. Předpoklad, že nejtolerantnějšími sportovci budou jedinci provozující kickbox se naopak jednoznačně potvrdil. Oba tyto závěry vyšly velmi přesvědčivě.

3.2. Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro muže či ženu za zcela nevhodný? Pokud ano, pak jaký a proč?

K této otázce se v dotazníku vztahují otázky označené čísly 5 a 6, viz příloha.

Na otázku číslo 5, zda existuje sportu nevhodný pro ženy, odpovědělo:

Tabulka číslo 2aa:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	82%	70%	92%	77%	----	77%	75%	50%	100%	95%	90%	100%
Ne	18%	30%	8%	23%	----	23%	25%	50%	0%	5%	10%	0%

Ukazuje se, že převážná většina dotazovaných, celých 82%, považuje alespoň jeden sport za nevhodný pro ženu, tento výsledek se zdá být poměrně přesvědčivý. Kritičtější jsou dotazované ženy, jejichž počet kladných odpovědí převýšil dotazované muže o 22%. Tento

výsledek není natolik jednoznačný, abychom ho při takto malém vzorku mohli považovat za obecně platný. Nicméně v rámci našich dotazovaných může tento jev souviset větším zatížením genderovými stereotypy u dotazovaných žen, s jejich vnitřními obavami o vlastní působení ve společnosti, které se pak přirozeně promítají do jejich názorů a postojů. Důvody budou patrně shodné s důvody, které jsme viděli v otázce předchozí v souvislosti z nahlížením sportu obecně jako vhodného pro ženu a z ženského strachu ze sportu. Ve valné většině případů půjde tedy s největší pravděpodobností o obavu z udržení si statusu ,skutečné ženy‘.

Porovnáme-li výsledky dle jednotlivých sportů v případě skupinky našich dotazovaných, nejtolerantnějšími se opět jeví muži kickboxeři, plných 50% se nedomnívá, že by nějaký sport byl pro ženu nevhodný, hned za nimi stojí gymnastky se 77% - možné důvody těchto výsledků jsou zmíněny v předchozí otázce. Jako nejovlivněnější se jeví dotazované atletky a kickboxerky, které shodně všechny považují alespoň jeden sport pro své pohlaví za nevhodný. Bude zajímavé zjistit, zda je to čistě zatížeností genderovými stereotypy či zda se ukáže, že se ve výběru nevhodných sportů vyskytují takové, které budou dotazovaní považovat za nevhodné pro obě pohlaví rovnocenně.

Celkové pořadí, kterak byly sporty řazeny, co se týče nevhodnosti daného sportu pro ženu. Sporty jsou v tabulce řazeny sestupně v počtu procent, tj. vzpírání je považováno za nejméně vhodné, hlasoval pro něj v otázce nevhodnosti největší počet dotazovaných.

Tabulka číslo 2ab:

	Celkové pořadí
Vzpírání	86%
Kulturistika	69%
Lední hokej	38%
Kickbox	31%
Automobilismus	11%
Karate	3%
Synchronizované plavání Krasobruslení, Tanec Estetická/moderní gymnastika Atletika, Tenis, Plavání, Cyklistika Potápění, Sjezdové lyžování	0%

Celkově z tabulky na první pohled vidíme, že na čelních místech se umístily sporty silové (a to poměrně přesvědčivě, lze se domnívat, že takto by vypadal výsledek i při rozsáhlejší studii), což bylo předpokládatelné, vzpomeneme-li si na uměle vytvořený strop ženské svalové síly a muskulatury, jak ho popisuje Dworkin (viz. Dworkin In: Weitz 2003), dále sporty akční a kontaktní (zde mohou být výsledky již ovlivněny nízkým počtem respondentů a jejich osobními specifiky, tedy nelze je brát za bernou minci), do jisté míry nebezpečné a především vyžadující jistou míru agresivity, která je považována za vlastnost maskulinní (viz. Cahn In: Weitz 2003), a hned na 5tém místě stojí sport, jehož umístění v tabulce souvisí, dle mého názoru, čistě s předsudky a genderovými stereotypy a tím je automobilismus. Na ženu v automobilismu není kladen nárok vypracované postavy ani tvrdé dřiny, tudíž důvodem proč je tento sport v případě žen odsuzován, je předsudek, že žena auto neumí řídit. Zároveň tímto svým počinem, tedy provozováním tohoto sportu, značně zasahuje do mužské sféry. Nutno však podotknout, že pro tuto možnost hlasovaly pouze ženy. Z toho by plynulo, že samy sebe nepovažují za schopné řidičky a jsou tedy zcela pod vlivem společenských stereotypů. Dále vidíme, že nikdo neoznačil jako nevhodné potápění, z toho lze vyvodit, že nevhodnost pro ženu plyne spíše ze silovosti, akčnosti než čistě jen z nebezpečnosti daného sportu. Nehledě na to, že v potápění se ženy mužům vyrovnají. (viz. Bryson In: Messner, Sabo 1990)

Jako sporty nejčastěji označené jako pro ženu nevhodné byly vyhodnoceny (procenta jsou počítána ze sumy dotazovaných, kteří na první část otázky č. 5 odpověděli kladně; jsou uváděny pouze sporty, které se umístily na prvních třech místech, v tabulce jsou řazeny sestupně dle dosažených procent):

Tabulka číslo 2ac:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
1. Vzpírání	85%	92%	81%	62%	----	62%	93%	100%	90%	94%	89%	100%
2. Kulturistika	67%	85%	59%	46%	----	46%	73%	100%	60%	78%	78%	78%
3. Lední hokej	37%	42%	34%	31%	----	31%	53%	40%	60%	28%	44%	11%

Sporty na prvních třech místech se shodují u všech mužů i žen s výjimkou atletek, které ve 44% na třetí příčce na místo ledního hokeje zařadily kickbox a označily ho především za nebezpečný.

Výsledky 85% a 67% hlasujících pro nevhodnost vzpírání a kulturistiky mohou snad být brány jako vyjadřující jistou obecnou platnost. Na prvních dvou místech se tedy umístily sporty čistě silové, tj. takové, jejichž základem je extrémní muskulatura. Pokud by se však měla tato nechat k daným sportům odvíjet pouze od muskulatury, bylo by očekávatelné, že na prvním místě skončí kulturistika. Ta však skončila s 67% na místě druhém. O 18% ji předčilo vzpírání. To ukazuje na fakt, že to nejsou jen svaly, co vzbuzuje v případě žen nelibost. Tato nelibost bude pravděpodobně souviset s nutností extrémního silového výkonu, který je nezbytně nutný v případě vzpírání. Jinými slovy v překonávání uměle stanoveného silového stropu. (viz. Dworkin In: Weitz 2003) V průběhu takového výkonu sportovkyně zákonitě nevypadá nijak krásně či elegantně, tvrdá práce se jí zračí ve výrazu obličeje, často je spojená s nepříliš kultivovanými hlasovými projevy, jež jsou u ženy již od mala nežádoucí (viz. Martin In: Weitz 2003). Chvilková naprostá ztráta elegance je, zdá se, u žen výrazněji odsuzována než extrémní vyrýsované svaly, které jsou k vidění v kulturistice. Neboť kulturistický trénink je nepochybně tvrdou a náročnou záležitostí, která taktéž bude mít často k eleganci daleko, avšak při samotné soutěži jsou závodnice oblečeny do bikin, které jsou atributem ženskosti, používají speciální oleje pro lesk pokožky celého těla a především se při pózování usmívají, mají upravené vlasy, nehty, obličej. Tj. ačkoli mají značně vypracovanou muskulaturní postavu, při soutěži samotné nevykazují známky dřiny a především se v daný okamžik cele stávají ‚bytím – viděným‘, jsou tu pouze pro pohled druhých a snaží se pro ně vypadat, co nejlépe, což je známkou ženskosti (viz. Bourdieu 2000) Co se týče sportu na třetím místě, tj. ledního hokeje, potažmo kickboxu, tyto nemají nijak výraznou procentuální převahu a výsledky nelze je považovat za zobecnitelné.

Podíváme-li se na tuto problematiku z hlediska tří různých sportů provozovaných dotazovanými, musíme brát výsledky jen jako čistě orientační, platící jistě pouze pro zkoumaný vzorek. Vzácně se shodují dotazovaní kickboxeři, kteří kulturistiku a vzpírání zamítají ve 100% a poté mají výrazný skok na 40% v případě ledního hokeje. To by ukazovalo, že díky jejich zvyku provozovat akční sport a vídat při něm aktivně se účastnící ženy, jim nevádí ženy v jiných aktivních, kontaktních sportech a zároveň je nijak neovlivňuje skutečnost, zda žena vypadá při výkonu sportu aktuálně dobře či nikoli. Tedy vzpírání a kulturistiku hodnotí stejně, z čehož plyne, že jim vadí pouze fyzický vzhled ženy ve smyslu její

přílišné muskulatury, nikoli okamžitý výraz při výkonu. Tedy vnímají umělý strop v otázce muskulatury, nikoli síly. (viz. Dworkin In: Weitz 2003) Nemají takovou potřebu vidět ženy jako pokorné, nenápadné, neviditelné (viz. Bourdieu 2000). Oproti tomu kickboxerky se více blíží průměru, vzpírání je jim proti mysli. Na druhou stranu kulturistiku a lední hokej daly na stejnou pozici, v čemž se opět ukazuje jejich zatíženost genderovými stereotypy, neboť teoreticky by ženám, které provozují akční sport založený primárně na kontakt, samozřejmě bereme v potaz závodní formu kickboxu, nijak neměly vadit ženy ve sportu, který je do značné míry méně kontaktní než jejich vlastní sport, tedy ženy v ledním hokeji. Zdá se, že tímto způsobem málokterá žena uvažuje a nechává se čistě ovlivnit médii, kde hokej v podání vidíme každý den, zatímco ženský jen jednou za 4 roky při příležitosti olympijských her. Toto rozložení mediální prezentace hokeje divákům podsouvá myšlenku, že tedy pokud v televizi vidím hokej jen v mužském provedení, pak se asi bude jednat o mužský sport. Průměrného jedince, konzumenta, nezvyklého o této problematice uvažovat, nenapadne, že to může být i obráceně, že mužským se tento sport stává díky působení společnosti a z velké části i médií, které ho jako takový ukazují a tedy blokují ženy v jeho provozování svým sociálním tlakem. (viz. Strádalová In: ČOV 2003) Dotazovaní atleti a atletky se na prvních dvou místech shodují s průměrem, na třetím mají jen atletky zařazený kickbox namísto ledního hokeje. Zajímavé je jen to, že atletky daly na první místo vzpírání ve 100%. Tvrdě pracující žena se jim patrně příliš nezamlouvá, což je lehce udivující vzhledem ke skutečnosti, že mezi atletickými disciplínami jsou mnohé též značně tvrdé a ženy při nich nevypadají v daný okamžik nijak elegantně. Ovšem je pravdou, že to není tolik markantní, jako při pohledu do tváře vzpěračky a především na rozdíl od vzpírání je atletika pro ženu společensky přijatelná, tudíž atletky nejsou vystavovány žádným tlakům a nejsou nuceny za svůj sport ve společnosti bojovat, z čehož plyne, že nejsou zvyklé o dané problematice dělení sportů tolik přemýšlet a neučí se takové toleranci. Překvapivě nejtolerantnější se v této otázce ukázaly dotazované estetické gymnastky, které za nevhodné označily nejmenší množství sportů. Ačkoli by z jejich zvyku na krásné elegantní držení těla a trvalý úsměv během závodního výkonu mohlo plynout odsouzení sportů, kde tomu tak není, skutečnost je přesně opačná a tolik zásadní nelibost nevyjadřují. Zdá se, že více respektují právo na individuální vkus a potřeby.

Důvody, proč je určitý sport považován pro ženu za nevhodný (procenta brána z počtu, kolikrát byla daná možnost celkově vybrána bez ohledu na sport k němuž byla přiřazena či pohlaví a sportovní zaměření dotázaného či zda byla uvedena jednou osobou vícekrát):

Tabulka číslo 2ad:

	Celkem	Muži	Ženy
Nebezpečný	23%	33%	18%
Nehezký	24%	14%	30%
Nezdravý	19%	24%	15%
Příliš tvrdý	14%	11%	16%
Příliš silový	20%	19%	21%

V této části výzkumu jsou procenta natolik podobná, že z nich nelze vyvozovat žádné závěry. Vše, co je níže napsáno, platí striktně jen pro zkoumaný vzorek.

Ukazuje, že v popředí priorit přiřazovaných ženám stojí krása – estetično a bezpečí. Hned v závěsu křehkost. Tedy tato tabulka podporuje výše uvedenou domněnku, že u ženy je důležité, aby vypadala v každé situaci co možná nejelegantnější, nebyla příliš svalnatá (viz. Dworkin In: Weitz 2003), což souvisí jak s křehkostí, tak se současným modelem krásy a elegance, a byla v bezpečí, což opět odkaz k její požadované křehkosti, domnělé zranitelnosti a snad i podvědomému reflexu ochraňovat ženu, jakožto základ pro budoucí generace, tedy ženu matku.

V případě dotazovaných mužů stojí na prvním místě otázka bezpečí, patrně se tu projevují jejich ochranné pudy. Ovšem jak říká Bourdieu, k diskriminaci žen přispívá právě rytířská ochrana, kterou jim muži poskytují, ti chrání ženu před skutečným světem pro který nejsou stvořené. (Bourdieu 2000) Ovšem tato ochrana může představovat i vytěsnění ženy z veřejné sféry, uzavření jí do sféry domácí (viz. Lenderová 1999), což je obrana značně kontroverzní. U dotazovaných žen figuruje na prvním místě otázka krásy, což souvisí se stereotypem krásné, elegantní ženy, se současným obtížně dostupným ideálem krásy, s vyššími nároky, jež jsou na ženské tělo kladeny (viz. Minaříková In: Hošek, Jansa 2002), s požadovanou stíhlostí a zpevněností (viz. Dworkin In: Weitz 2003), s kritičtejším nahlížením na ženské tělo (viz. Strádalová In: ČOV 2003). Dotazované velmi pravděpodobně samy na sobě cítí tento požadavek ze strany společnosti a tudíž ho promítají do svých odpovědí.

Konkrétní rozdělení uváděných důvodů nevhodnosti dle pohlaví a jednotlivých sportů dotazovaných (číslo v příslušné kolonce označuje priority dotazovaného a funguje jako známkování, tj. 1. – označuje, že tento důvod považuje daný dotazovaný za nejpádňější, opačně 5. – důvod takto označený je až na posledním místě důležitosti):

Tabulka číslo 2ae:

	Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Nebezpečný	4.	-----	4.	1.	1.	3.	3.	3.	3.
Nehezký	1.	-----	1.	3.	5.	2.	2.	2.	1-2.
Nezdravý	5.	-----	5.	4-5.	3.	5.	1.	1.	1-2.
Příliš tvrdý	2.	-----	2.	4-5.	4.	4.	5.	5.	4-5.
Příliš silový	3.	-----	3.	2.	2.	1.	4.	4.	4-5.

V případě této části výzkumu se opět jedná o výsledky obecně čistě orientační, platné pouze pro zkoumaný vzorek. Zvláště při zkoumání výsledků rozdělených dle provozovaného sportu a pohlaví dotazovaného.

Začneme od estetických gymnastek. Gymnastky sice celkově neoznačily za nevhodné takové množství sportů, ovšem u těch, které vybraly nejvíce odsuzují, jak plyne už z názvu jejich vlastního sportu, neestetičnost. Tj. neruší je tak velké množství sportů, ale když už nějaký, tak prosazují sobě vlastní estetické cítění, které je však poměrně tolerantní. Takřka příznačné je, že zdraví mají až na posledním místě. Moderní a estetické gymnastky nahlížejí na tuto problematiku poněkud jinak, poněvadž sport, který provozují, není zrovna ukázkou zdravého pohybu a proto, chce-li ho jedinec provozovat, musí se nad problematiku zdraví v jistém smyslu do jisté míry povznést.

V případě kickboxerů je udivující, že dávají na první místo bezpečí, ačkoli jsou zvyklí vídat denně ženy v tvrdém kontaktním sportu. Může to být zapříčiněno skutečností, že ač tyto ženy vídají denně, nikdy si na takový pohled plně nezvyknou a stále v nich přetrvává potřeba ženu, jakožto osobu křehčí, chránit. Kickboxerky zařadily na první místo přílišnou silovost. Tento fakt se pravděpodobně odvíjí od skutečnosti, že mezi dotazovanými byly ženy provozující kickbox jen v kategoriích light a semicontact, kteréžto jsou obě neplnokontaktní kategorie a kde se tudíž do výkonu nejde takovou silou. Bylo by zajímavé udělat shodný výzkum mezi ženami provozujícími fullcontact či lowkick, což jsou kategorie plnokontaktní a porovnat pak získané výsledky.

Atleti mají na prvním místě zdraví, což je očekávatelný výsledek. Atletika je sport s velmi specifickými požadavky na svalovou činnost. Je extrémně svalově náročná ve smyslu stylu používání svalů. Atleti mají svaly trvale napjaté, „nabušené“ a velmi často dochází k nejrůznějším svalovým zraněním. Snad nejčastějším je natržení zadního stehenního svalu. Dále extrémně trpí klouby, zvláště kolena, u vrhačů ramena a lokty, často se vyskytují problémy s achilovkami. Jinými slovy, atlet ,zvláště vrcholově závodící, v plném tréninku i v závodní sezóně, si takřka nikdy není jist, zda z tréninku či ze závodů odejde zdravý. Utrhnout si sval je záležitostí poměrně snadnou. Atleti mají poměrně časté tréninkové výpadky a úrazy se těžko léčí, tudíž je logické, že dávají zdraví na první místo. Vzácně se v tomto případě shodují muži s ženami, v celých 100%.

Na otázku číslo 6, zda existuje sport nevhodný pro muže, odpovědělo:

Tabulka číslo 2ba:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	54%	55%	53%	71%	----	71%	45%	50%	40%	47%	60%	33%
Ne	46%	45%	47%	29%	----	29%	55%	50%	60%	53%	40%	67%

Zde se nám ukazuje první znatelný rozdíl mezi nahlížením společnosti na ženy a muže. Zatímco v případě nevhodnosti nějakého sportu pro ženy hlasovalo kladně 82% dotazovaných, v případě nevhodnosti pro muže je to 54% kladných odpovědí. To je bezmála 30% rozdíl a to už svědčí o rozdílech ve společenském uspořádání či minimálně náhledu. Rozdíl 30% by mohl být dostatečně veliký na to, aby poukazoval k možnosti, že není dán jen konkrétními názory zkoumané skupiny, nýbrž, že by mohl být obecně platný. Tedy mužům je otevřená širší škála možností, mohou si svobodněji vybrat, na což jsou ostatně zvyklí již z dětství (viz. Martin In: Weitz 2003), celá situace je pro ně snazší. Dotazovaní muži a ženy odpovídali shodně. Ovšem je zajímavé porovnání o kolik jednotlivá pohlaví ve svých kladných odpovědích procentuálně klesla. Zatímco u mužů je to rozdíl 15%, tj. v případě nevhodnosti určitého sportu pro ženy hlasovalo kladně 70% dotazovaných mužů, v případě nevhodnosti určitého sportu pro muže 55%, což je určitý značný, nicméně nikoli tak značný, jako v případě poklesu u žen, které klesly z 92% na 53%. Zde se jedná o rozdíl 39%, což je rozdíl natolik velký, že nevypadá, jako náhodný, způsobený nedostatkem respondentů, nýbrž jako skutečně platný. Ženy jsou samy k sobě velmi přísné, zatímco k mužům naopak shovívavé. Resp. u mužů

dokáží odpustit více věcí nebo jim větší množství věcí ani nevadí. Celkově je vidět, že muž je společností méně svázán, má širší pole působnosti ve kterém mu nehrozí vykročení z daných norem, nedostane se tak snadno mimo proud „normálnosti“, je méně věcí, které jsou mu zapovězeny (viz. Martin In: Weitz 2003).

V této části se opět dostáváme k čistě orientačním výsledkům, nemajícím obecnou platnost. Jako nejspravedlivější se jeví dotazované gymnastky, které se ve svých odpovědích liší jen o 6% a to ve prospěch mužů. Takovýto rozdíl však není značný. Moje obava, že díky svému průměrnému nižšímu věku nebudou mít na danou problematiku vytvořený jasný názor, se zdá být planou. Zcela zastávající rovnoprávnost se jeví dotazovaní kickboxeři, kteří setrvali na 50% kladných odpovědí. Největší rozdíl mají ve svých odpovědích dotazované atletky, které ze 100% klesly na 33%. Takřka 70% rozdíl je propastným číslem. Tedy otázka po tom, zda některé sporty odsuzované u žen, nebudou stejně tak odsuzované u mužů, tudíž by se v takovém případě nejednalo o problém genderový, ale problém struktury a oblíbenosti daného sportu jako takového, je zodpovězena negativně. Podle výsledků zobrazených v tabulce jsou dotazovaní jedinci ovlivnění genderovými stereotypy.

Celkové pořadí, kterak byly sporty řazeny, co se týče nevhodnosti daného sportu pro muže. Sporty jsou v tabulce řazeny sestupně v počtu procent, tj. estetická/moderní gymnastika je považována za nejméně vhodnou, hlasoval pro ni v otázce nevhodnosti největší počet dotazovaných.

Tabulka číslo 2bb:

	Celkové pořadí
Estetická/moderní gymnastika	77%
Synchronizované plavání	40%
Tanec, Kulturistika	7%
Kickbox, Vzpírání Krasobruslení	3%
Automobilismus Plavání, Karate, Tenis Atletika, Potápění, Cyklistika Sjezdové lyžování Lední hokej	0%

Na předních místech stojí s obrovskou převahou, s tak velkou, že tento výsledek můžeme považovat za obecně uznatelný, sporty velmi estetické a elegantní, založené na kráse a ladnosti pohybu. Sporty, které jsou stejně tak obtížné v tréninku, ovšem při kterých tato obtížnost nesmí být znát v průběhu závodního výkonu. Sporty na kterých se na první pohled nezračí takové množství síly, které nejsou agresivní ani kontaktní. Sporty, které v současné době provozují až na řídké výjimky pouze ženy. Tento výsledek byl očekávatelný, neboť ladnost a elegance jsou vlastnosti, takřka výhradně spojované s ženami a jsou-li k vidění u mužů, tito muži si obratem vyslouží nařčení z příslušnosti k homosexuálně orientovaným jedincům. (viz. Davis In: Messner, Sabo 1990) V jisté části tomu tak skutečně je, ovšem jen díky tlaku společnosti, neboť mnozí heterosexuální muži by nikdy nešli dělat estetický sport právě z důvodu obavy z nařknutí ze zženštilosti a homosexuality, z neschopnosti provozovat ‚normální‘ sport (viz. Davis In: Messner, Sabo 1990) a ze zrazování maskulinity (viz. Kidd In: Messner, Sabo 1990).

Jako sporty nejčastěji označené, jako pro muže nevhodné, byly vyhodnoceny (procenta jsou počítána ze sumy dotazovaných, kteří na první část otázky č. 6 odpověděli kladně; jsou uváděny pouze sporty, které se umístily na prvních třech místech, v tabulce jsou řazeny sestupně):

Tabulka číslo 2bc:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Estetická/moderní gymnast.	77%	55%	89%	100%	----	100%	89%	80%	100%	33%	33%	33%
Synchronizované plavání	40%	45%	37%	25%	----	25%	33%	40%	25%	67%	50%	100%
Tanec	7%	9%	5%	8%	----	8%	0%	0%	0%	11%	17%	0%
Kulturstika	7%	0%	10%	8%	----	8%	0%	0%	0%	11%	0%	33%

Pořadí na čelních místech se opět liší u atletek a tentokrát i atletů, kteří shodně dali na první místo v nevhodnosti synchronizované plavání, oproti estetické/moderní gymnastice, která však celkově převládá.

Sporty na prvním a druhém místě, estetická/moderní gymnastika a synchronizované plavání procentuelně značně převyšují sporty na třetím místě, tanec a kulturistiku. I mezi prvním a druhým místem je takřka dvojnásobný rozdíl, tedy 40% kladných odpovědí v otázce nevhodnosti pro muže v případě synchronizovaného plavání a 77% v případě estetické/moderní gymnastiky (dále jen gymnastiky). Přitom v obou případech se jedná o čisté estetické, elegantní sporty. Je otázkou, z jakého důvodu je gymnastika považována tak výrazně za nevhodnou. Dosahuje takřka takové nelibosti jako vzpírání v případě žen (tedy v porovnání procentuálním, ovšem musíme si uvědomit, že procenta jsou brána z počtu dotazovaných, kteří odpověděli na otázku, zda považují nějaký sport za nevhodný pro ženu/muže kladně a tyto počty se v případě kladných odpovědí ohledně žen a mužů značně rozcházejí). Proč tomu však tak je? Je důvodem skutečnost, že pro provozování gymnastiky jsou muži poněkud limitováni svou průměrně nižší flexibilitou než je tomu u žen, které jsou výrazně flexibilnější (viz Feminist Majority Foundation 1995). Jinak jsou totiž jak gymnastika, tak synchronizované plavání shodně řazeny mezi ženské sporty. Pokud by muž začal provozovat ženský sport, byl by automaticky považována do zženštilého. S tímto problémem se potýkají i tanečníci, přitom tanec je disciplína, která má své hluboké tradice a kořeny a odjakživa byla záležitostí smíšenou, tj. záležitostí mužů i žen. Ovšem v dnešní době, provozuje-li muž taneční umění a pokud to není tanec ve stylu breakdance, hip-hop či jiný obdobě moderní proud, nýbrž klasický tanec, lidový tance apod., je muž už předem podezříván ze zženštilosti a z homosexuální orientace (viz. Davis In: Messner, Sabo 1990). Naše společnost stále prosazuje model ‚skutečného‘ muže. To je vidět i na sportech, které jsou veřejnosti médií nejvíce podsouvány, média mají nepřehlédnutelný vliv na názory společnosti (Strádalová In: ČOV 2003), tedy i na nahlížení otázky maskulinity a femininity (viz. Renzetti, Curran 2003). V případě mužů vídáme především hokejisty a fotbalisty, tedy dravé „mužské“ sporty (však také lední hokej byl jedním z prvních třech sportů označených jako pro ženu nevhodné, viz. výše). Každý malý chlapec má od malička před sebou tento model a je tedy jasné, že tím musí být do budoucna ovlivněn. A jsou tím samozřejmě ovlivněny i ženy, které taktéž estetické sporty nepovažují pro muže za vhodné. Společnost od mala působí na děti, podsouvá jim určité genderové stereotypy. Děti jsou prostřednictvím genderování těla předem připravovány na určitou roli, dívky mají být klidnější, dbající na svůj vzhled, zatímco chlapci nespoutaní a draví (viz. Martin In: Weitz 2003). To může ovlivňovat i následný výběr sportu. Důvodem, proč synchronizované plavání nepřineslo takovou vlnu odporu jako gymnastika může být skutečnost, že muži plavci jsou běžně k vidění, na záběry z plaveckých bazénů jsme zvyklí i z médií, kde jsou plavecké závody čas od času k vidění, tudíž muž ve vodě je čímsi

běžným. A právě vzhledem k tomu, že synchronizované plavání se odehrává ve vodě, tudíž je velká část závodníka není po většinu výkonu vidět, tedy právě tento fakt může způsobovat, že dotazovaným představa „aquabella“ tolik nevádí, narozdíl od představy moderního gymnasty, který by v dresu na koberci byl vidět kompletně celý po celou dobu trvání soutěže.

Zařazení tance a kulturistiky na 3. místo je diskutabilní a je platné pouze pro tento vzorek. U tance budou důvody neoblíby podobné jako u výše uvedených disciplín, jeho výrazně nižší procentuální zastoupení bude způsobeno skutečností, že tanec má skutečně nepřehledné množství variant a tedy mnoho dotazovaných mohlo mít na mysli spíše modernější, novější disciplíny než právě třeba tanec klasický. Podstatně zajímavější je neoblíba kulturistiky. Ukazuje se, že přílišná muskularita je na závadu nejen u žen. Procentuálně je 7% ve kterých hlasovali dotazovaní pro nevhodnost kulturistiky pro muže zanedbatelných, oproti 67% v případě nevhodnosti pro ženy, nicméně je důležité, že se tu přeci jen kulturistika umístila. Z tohoto výsledku plyne, že společnost celkově špatně reaguje na jedince s abnormálním množstvím svalů. Rozdíl je jen v míře, tedy v tom, jak je nastavena hranice, co už je příliš. Je vidět, že tato pomyslná hranice je nastavena podstatně kritičtěji v případě ženského těla (viz. Dworkin In: Weitz 2003), než v případě těla mužského. Nutno však zmínit, že pro nevhodnost kulturistiky pro muže hlasovaly pouze ženy.

Co se týče přístupu účastníků jednotlivých sportů. Mnou dotazované estetické gymnastky muže ve svém sportu zcela jednoznačně odsoudily, tj. ve 100%. Je pravdou, že pokud se člověk nedokáže plně oprostit od zažitého estetického vnímání, je mu představa estetického či moderního gymnasty značně proti srsti. Zároveň může být příčinou i zkušenost gymnastek se specifiky tréninku, zvláště s požadavky na flexibilitu a jen obtížné představení si, kterak by muž tento požadavek splňoval. Stejně tak jednoznačně odsoudily muže v gymnastice kicboxerky, kickboxeři nebyli o mnoho tolerantnější s 80%. Tomuto trendu se zcela vymykají jedinci provozující atletiku, kterým představa muže v gymnastice vadí pouze ve 33%, za to však považují za pro muže nevhodné synchronizované plavání a to atletky ve 100% a atleti v 50% dotazovaných.

Důvody, proč je určitý sport považován pro muže za nevhodný (procenta brána z počtu, kolikrát byla daná možnost celkově vybrána bez ohledu na sport k němuž byla přiřazena či pohlaví a sportovní zaměření dotázaného či zda byla uvedena jednou osobou vícekrát):

Tabulka číslo 2bd:

	Celkem	Muži	Ženy
Nebezpečný	4%	0%	6%
Nehezký	83%	100%	76%
Nezdravý	9%	0%	12%
Příliš tvrdý	2%	0%	3%
Příliš silový	2%	0%	3%

Na rozdíl od výsledků ve shodné otázce jen v případě žen, kde byly výsledky velmi vyrovnané, zde je výsledek jednoznačný a tedy ho můžeme zobecnit. Tabulka znovu potvrzuje, že u mužů je nelibost v provozování určitého sportu spojování takřka výhradně s estetickou stránkou věci. Zvláště silně a jasně se to projevuje v odpovědích dotazovaných mužů, kteří zvolili variantu 'nehezký' v celých 100%. Je vidět, že v tomto ohledu je na ně ze strany společnosti vyvíjen obrovský tlak a tedy představa 'zženštilého' muže je pro ně skutečně neúnosná. Dotazované ženy uvedly sice na prvním místě též s obrovskou převahou 76% aspekt nehezčnosti, na druhém místě s 12% figuruje otázka zdraví.

Konkrétní rozdělení uváděných důvodů nevhodnosti dle pohlaví a jednotlivých sportů dotazovaných (číslo v příslušné kolonce označuje priority dotazovaného a funguje jako známkování, tj. 1. – označuje, že tento důvod považuje daný dotazovaný za nejpádnejší, opačně 5. – důvod takto označený je až na posledním místě důležitosti):

Tabulka číslo 2be:

	Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Nebezpečný	2-3.	-----	2-3.				3-5.		3-5.
Nehezký	1.	-----	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.
Nezdravý	2-3.	-----	2-3.				2.		2.
Příliš tvrdý		-----					3-5.	2.	3-5.
Příliš silový		-----					3-5.		3-5.

V tomto případě můžeme brát za směrodatné a zobecnitelné pouze umístění na prvním místě, tedy otázku estetickou, která byla na první místo dosazena všemi dotazovanými. V tomto případě mají dotazovaní jednoznačný postoj. Nejjednoznačněji se shodují kickboxeři s kickboxerkami, ve 100% dávají možnosti 'nehezky'. Atleti, atletky a gymnastky nejsou tak dokonale jednotní, nicméně výsledek je i tak jednoznačný.

Hypotéza 2: Hypotéza se plně potvrdila, tedy větší množství nevhodných sportů bylo přisouzeno ženám, dotazovaní hlasovali pro v 82% pro existenci alespoň jednoho sportu nevhodného pro ženy, oproti 54% ve kterých odpověděli kladně v otázce po nevhodném sportu pro muže. Na prvních dvou místech nevhodnosti pro ženy skončily dle očekávání vzpírání s 86% a kulturistika s 69%. V případě vzpírání uvedlo 50% dotazovaných přílišnou silovost jako největší zápor daného sportu, v případě kulturistiky se na prvním místě mezi negativními vlastnostmi toho sportu pro ženu umístila nehezčnost. Jako nevhodné pro muže byly dle předpokladu vybrány sporty estetické a to estetická/moderní gymnastika se 77% a synchronizované plavání se 40%.

3.3. Existuje sport, který by aktivní sportovci označili pro muže či ženu za nejvhodnější?

Pokud ano, pak jaký a proč?

Odpověď na tuto otázku zjišťují otázky v dotazníku označené čísly 7 a 8, viz. příloha.

Na otázku číslo 7, zda existuje sport, který je pro ženu nejvhodnějším, odpovědělo:

Tabulka číslo 3aa:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	68%	75%	64%	53%	----	53%	75%	70%	80%	74%	80%	67%
Ne	32%	25%	36%	47%	----	47%	25%	30%	20%	26%	20%	33%

Zde již nejsou výsledky tak hraniční, jednoznačné ano, ale již nikoli tak výrazně. V této části se alespoň v náznaku ukáže, jak silné jsou tendence přisuzovat ženám a mužům něco jako pro ně vhodné. Výzkum dělený na jednotlivé sporty a pohlaví je opět nutno brát jako orientační. Nejtolerantnější skupinou dotazovaných, tedy skupinou, která má nejnižší tendence tlačit ženu do určitého druhu sportu, se v otázce vhodnosti sportu pro ženy ukázaly estetické gymnastky s 53% kladných odpovědí. Jindy nejtolerantnější skupina dotazovaných provozujících kickbox

je na stejné úrovni jako atleti a atletky se 75% kladných odpovědí. Celkově je tu však výrazný pokles kladných odpovědí (68%), oproti kladným odpovědím v první části otázky číslo 5, po nevhodnosti určitého sportu pro ženy, tam 82% dotazovaných považuje alespoň jeden sport za nevhodný pro ženu. Zdá se, že společnost má více tendence něco ženám nedoporučovat či zakazovat, než doporučovat či přikazovat.

Podíváme-li se na kladné odpovědi z hlediska pohlaví dotazovaných, stále pouze orientačně, rozdíly jsou příliš malé, než aby měly obecně nějakou vypovídající hodnotu, celkově tolerantnější byly k sobě samým ženy 64% oproti 75% kladných odpovědí mužů, což je opět v rozporu s otázkou po nevhodnosti, kde ženy odpověděly kladně v 92%, zatímco muži v 70%. Zde vidíme, že muži jsou ve svých odpovědích vyrovnaní, tj. stejně tak by ženám určité sporty doporučily stejně jako nedoporučily. Mají patrně jasný názor na to, co se jim nelíbí a co není pro ženu vhodné, ovšem i na to, co je dle jejich vkusu naopak pěkné a pro ženu přijatelné. Ženy velmi dobře znají negativní dopady jednotlivých sportů a jsou k sobě v tomto ohledu kritické. V otázce pozitivních dopadů se však zdají být méně jisté, není jasné, které vlastnosti či dovednosti by byly rády, aby jim sport přinesl a tedy, který sport pro sebe vybrat jako nejvhodnější. Nejméně tolerantními ženami jsou v tomto případě kickboxerky s 80% kladných odpovědí, což je ovšem 20% pokles oproti otázce nevhodnosti, mezi muži vedou atleti taktéž s 80%, taktéž o 10% klesl, což ovšem v případě tohoto vzorku nemusí nic znamenat. Jedinou skupinou dotazovaných, která v této otázce po vhodnosti zvýšila počet kladných odpovědí, oproti otázce po nevhodnosti, jsou kickboxeři, nyní se 70% kladných odpovědí, oproti předchozím 50%. Zdá se, že tito tolik věcí zcela neodsuzují, tj. tolik sportů pro ženy nezavrhnou, ovšem na druhou stranu vědí, co se jim na ženách více líbí, co spíše kladně ocení a co by u nich rádi podporovali a tudíž, které sporty by jim doporučily. Každopádně však všechny kladné odpovědi na otázku po vhodnosti určitého sportu pro ženu souvisí s fenoménem ideálu ženské krásy a to s ideálem současné doby. Současný ideál elegantní, krásné, štíhlé, věčně mladé a udržované in ženy působí na celou společnost velmi silně (viz. Minaříková In: Hošek, Jansa 2002). Každý se s ním setkává denně takřka na každém kroku. Mocně na nás působí především prostřednictvím médií (viz. Strádalová In: ČOV 2003).

Celkové pořadí, kterak byly sporty řazeny, co se týče vhodnosti daného sportu pro ženu. Sporty jsou v tabulce řazeny sestupně v počtu procent, tj. tanec je považován za nejvhodnější, hlasoval pro něj v otázce vhodnosti největší počet dotazovaných.

Tabulka číslo 3ab:

	Celkové pořadí
Tanec	84%
Estetická/moderní gymnastika	55%
Krasobruslení	26%
Atletika	
Plavání	24%
Synchronizované plavání	16%
Tenis	13%
Kickbox	5%
Cyklistika	
Automobilismus	3%
Kulturistika	
Potápění, Karate, Vzpírání	0%
Sjezdové lyžování	
Lední hokej	

Na prvních třech místech mezi sporty označenými jako pro ženu vhodné se nám očekávatelně objevují sporty estetické, konkrétně přesně ty sporty, které byly pro muže označené jako nevhodné. Největší podporu získal s 84% tanec. Tanec je disciplínou velmi rozmanitou, má mnoho podob, společnost je s ním podstatně lépe obeznámena než s estetickou/moderní gymnastikou, zná více jeho forem, má tudíž větší možnosti představitosti, každý může tak ženě podvědomě přisoudit přesně ten styl, který se jemu samotnému líbí. Na rozdíl od estetické a moderní gymnastiky je, až na výjimky, které tvoří např. klasický tanec, tanec všeobecně jednoznačně zdravější záležitostí. Není pro něj ani zdaleka potřeba taková kloubní flexibilita, jako pro gymnastiku; není s ním, opět až na výjimky, spojena potřeba extrémní vyhublosti, která je v případě vrcholové úrovně moderní gymnastiky neoddělitelnou součástí. Tanec lze též provozovat podstatně déle než gymnastiku, která svou náročností odstavuje závodnice do sportovního důchodu ve velmi raném věku – v případě moderní gymnastiky je touto hranicí povětšinou 20let, v případě estetické gymnastiky je tato hranice naštěstí dále. Tato a další

kritéria obou sportů nepochybně působí na volbu dotazovaných a tedy na výsledek o 29% pozitivnější pro tanec. Dále je nezanedbatelné, že tanec má velmi dlouhou historii a odjakživa je zosobněním elegance a krásy, tudíž dokonale vyhovuje současnému ideálu. Nedomnívám se, že by v tomto případě, při rozhodování mezi tancem a gymnastikou, hrály nějakou roly genderové stereotypy.

Na druhém místě se umístila moderní a estetická gymnastika a to přes množství svých negativ, viz. výše. Zdá se, že tato negativa dotazovaní tuší, ovšem nemají je jasně na zřeteli, nejsou s nimi dokonale obeznámeni a tudíž v případě gymnastiky vítězí opět její elegance, lehkost. Tedy tanec, gymnastika i krasobruslení zaručují elegantní, alespoň průměrně štíhlou ženu (i tanečnice s nějakým kilem navíc bývá na civilní poměry štíhlá), bez přílišné muskulatury. Tedy takovou, která se alespoň částečně přibližuje současnému ideálu ženské krásy. Výsledky v této otázce se jeví býti jednoznačnými a možnými považovat je z celkového hlediska za platné, tedy uznat, že pro ženu jsou považovány za vhodné estetické sporty.

Jako sporty nejčastěji označené jako pro ženy nejvhodnější byly vyhodnoceny (procenta jsou počítána ze sumy dotazovaných, kteří na první část otázky č. 7 odpověděli kladně; jsou uváděny pouze sporty, které se umístily na prvních třech místech, v tabulce jsou řazeny sestupně):

Tabulka číslo 3ac:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Tanec	84%	73%	91%	100%	----	100%	73%	57%	88%	86%	88%	83%
Estetická/ moderní gymnast.	55%	67%	43%	78%	----	78%	47%	57%	34%	50%	75%	0%
Kraso- bruslení	26%	20%	30%	44%	----	44%	33%	29%	34%	7%	13%	0%
Atletika	26%	26%	26%	11%	----	11%	20%	43%	0%	43%	13%	83%

Opět se odlišují atleti a atletky, kdy u nich na třetím místě nefiguruje vedle atletiky krasobruslení, nýbrž synchronizované plavání a to celkově 43%, muži 75%, ženy 0%.

Tuto část studie je opět nutno brát spíše z orientačního hlediska, zvláště pasáže, kde jsou výsledky rozdělené dle sportů a pohlaví dotazovaného zároveň. Z tabulky vidíme, že tanci, který se s 84% umístil na prvním místě doporučení, fandí více než muži (73%), ženy (91%). Na druhém místě stojí gymnastika, která oproti tanci zaznamenala výrazný pokles v popularitě mezi ženami, na 43%, ovšem stojí si takřka stejně u mužů, 67%. Zdá se, že muži tak jasně nerozlišují mezi tancem a gymnastikou, vnímají oboje jako estetický, elegantní pohyb a to je jim dostačující, na rozdíl od žen, které se v této problematice více orientují a rozdíl je tak znatelnější. Problém by mohl spočívat v otázce zdraví prospěšnosti u jednotlivých sportů, kdy tanec je výrazně zdravější než gymnastika. Na třetím místě se shodně umístila atletika a krasobruslení a stojí si též velmi podobně v ohlasech u jednotlivých pohlaví.

Podíváme-li se na odpovědi dotazovaných dle jednotlivých sportů jimi provozovaných. Jak již bylo zmíněno u estetických gymnastek zvítězil tanec a to zcela jednoznačně, tedy s celými 100% kladných odpovědí pro jeho vhodnost pro ženy. Na druhém místě je gymnastika se 78%. Rozdíl je u nich oproti ostatním v rozdělení na třetím místě. Zdá se, že u nich převažuje estetické cítění, proto dávají na třetí místo s velkou převahou krasobruslení se 44% kladných odpovědí.

Jedinci provozující kickbox se svými odpověďmi blíží celkovému průměru. Na třetím místě skončilo krasobruslení. Podíváme-li se konkrétně, kickboxerky přejí především tanci, 88% pro. Za to ovšem zcela zavrhnou atletiku, tj. pro ženu by ji nedoporučila ani jedna kickboxerka. Kickboxeři jsou jediní, kteří staví ve svých preferencích tanec a estetickou/moderní gymnastiku na roveň a to se shodnými 57%. Značně též přejí atletice a to ve 43%.

Atleti se opět vymykají průměru a to jak ženy tak muži, každý ovšem trochu jinak. Shodují se spolu navzájem a s ostatními jen v umístění na první příčce a tedy s tancem se svými celkovými 86%. V případě atletek je to však jediný estetický sport, který se umístil a to ještě tak, že pro něj hlasují v 83% a dávají mu na roveň atletiku, taktéž s 83%. Patrně prosazují sport elegantní, leč zdravý. Atleti staví na druhé místo stejně jako ostatní gymnastiku v 75%, na třetí dávají shodně atletiku a krasobruslení v 13%. Zdá se, že v tomto případě jsou více ovlivněni genderovými stereotypy ideálu ženské krásy, než ženské protějšky v jejich vlastním sportu. Ostatně jak se ukázalo výše, atleti příliš ženám ve sportu nefandí a tedy je jasné, že když už, raději je uvidí ve sportech, které nijak nezasahují do jejich mužské sféry, nenarušují mužskou činnost, nejsou konkurencí.

Je možné, že doporučují-li muži, a ostatně i ženy, ženám typicky ženské sporty (tanec je sice sportem smíšeným, ale značná část dotazovaných ho tak nevnímá, jak se

ukázalo v otázce číslo 6, kde byl odsouzen jako nevhodný pro muže), snaží se je tak dostat ze sféry mužské činnosti, likvidují tím konkurenci, která zákonitě mužům vzniká ve chvíli, kdy žena proniká do mužských a i dnes již smíšených sportů. Muži mají z konkurence schopnosti žen strach. (viz. Kidd In: Messner, Sabo 1990) Mají strach, že je ženy ze sportu svým nástupem vytlačí, že jim budou zabírat místo (viz Feminist Majority Foundation 1995).

Důvody, proč je určitý sport považován pro ženy za vhodný (procenta brána z počtu, kolikrát byla daná možnost celkově vybrána bez ohledu na sport k němuž byla přiřazena či pohlaví a sportovní zaměření dotázaného či zda byla uvedena jednou osobou vícekrát):

Tabulka číslo 3ad:

	Celkem	Muži	Ženy
Bezpečný	13%	17%	14%
Hezký/elegantní	55%	51%	58%
Zdravý prospěšný	30%	32%	26%
Jiný důvod.....	2%	1%	3%

Z této tabulky vcelku přesvědčivě vyplývá, že to, co bylo pro muže považováno za nevhodné – nehezké, tedy elegance a estetika, je v případě žen bez výjimky stavěno na pozici největšího pozitiva. Nadpoloviční většina mužů i žen se shoduje na mínění, že nejdůležitější pro ženu ve výběru sportu je jeho krása a elegance a že tyto atributy nejlépe splňují sporty estetické. Hned na druhém místě stojí zdraví, což bylo očekávatelné vzhledem k preferenci zdraví u žen zvláště mužskou částí dotazovaných v otázkách po nevhodnosti určitých sportů. Bezpečí je až na místě třetím, což je pochopitelné vzhledem k typu vybraných sportů. Nejedná se o sporty adrenalinové či akční, ani kontaktní, tedy otázka bezpečí dotazovaným ve spojitosti s nimi, zdá se, nepřišla na mysl. Tedy tento závěr vyvozují z vysokého procenta zvláště mužů, kteří zavrhnou určité sporty pro ženy mimo jiné právě i z důvodu jejich nebezpečnosti.

Konkrétní rozdělení uváděných důvodů vhodnosti dle pohlaví a jednotlivých sportů dotazovaných (číslo v příslušné kolonce označuje priority dotazovaného a funguje jako známkování, tj. 1. – označuje, že tento důvod považuje daný dotazovaný za nejpřednější, opačně 5. – důvod takto označený je až na posledním místě důležitosti):

Tabulka číslo 3ae:

	Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Bezpečný	3.	-----	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.
Hezký/elegantní	1.	-----	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1-2.
Zdravý prospěšný	2.	-----	2.	2.	2.	2.	2.	2.	1-2.
Jiný důvod.....		-----					4.	4.	4.

Zde se zcela přesně opakují výsledky z předchozí tabulky a opět se zdají být zcela jednoznačné, což je významné, neboť takovýto výsledek může být zobecnitelný, tedy všichni dotazovaní bez ohledu na pohlaví či provozovaný sport se zcela shodují na prioritách v případě žen a jim doporučených sportů. Pořadí elegance – zdraví – bezpečnost zůstávají nezměněné.

Na otázku číslo 8, zda existuje sport pro muže nejvhodnější, odpovědělo:

Tabulka číslo 3ba:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	57%	55%	58%	41%	----	41%	60%	40%	80%	68%	70%	67%
Ne	43%	45%	42%	59%	----	59%	40%	60%	20%	32%	30%	33%

Na otázku po existenci sportu, který by bylo možno označit jako pro muže nejvhodnější, odpovědělo 57% dotazovaných kladně s tím, že odpovědi byly velmi vyrovnané v případě jednotlivých pohlaví, tedy ženy 58% a muži 55%. Tento výsledek je poněkud nižší než v případě určení nejvhodnějšího sportu pro ženy, kde kladných odpovědí bylo 68%. Opakuje se nám tedy situace z otázek 5 a 6 z problematiky nevhodnosti určitých sportů pro jednotlivá pohlaví, kde též byli dotazovaní k ženám kritičtější než k mužům, tedy zakázali či nedoporučili

by ženám větší množství sportů než mužům. Ovšem tam byl rozdíl nepoměrně vyšší, takřka 30%, zatímco zde, tedy v otázce vhodnosti určitých sportů pro jednotlivá pohlaví, je rozdíl jen 10%. Tedy mužům je dáována větší volnost, není jim tolik doporučováno či nakazováno, ani zakazováno. Rozdíl nacházíme v benevolentnosti jednotlivých pohlaví vůči sobě navzájem. Zatímco ženy by samy sobě doporučily určitý sport v 64% a mužům v 58%, muži jsou k sobě výrazně shovívavější a doporučili by si sport v 55%, zatímco ženám v 75%.

Podívejme se na sportovce z jednotlivých sportovních odvětví a opět výsledky vnímejme orientačně. Estetické gymnastky by nějaký sport nedoporučily 71% mužů, ale doporučily jen 41% (ženám doporučují v 53%). Zdá se, že mají vcelku vyhraněný názor na to, co se jim u mužů nelíbí, ale nejsou si tak zcela jisté, co přesně by bylo to ideální. Necháávají mužům volné pole působnosti a spokojí se s tím, že muž nebude provozovat estetický sport.

Kickboxeři/rky klesli celkově ze 75% kladných odpovědí při otázce doporučeného sportu pro ženy, na 60% v případě kladných odpovědí na doporučený sport pro muže. Je to však způsobeno jen názory mužů, neboť kickboxerky si podržely 80% kladných odpovědí v obou případech, zatímco kickboxeři klesli ze 70% u žen na 40% u mužů. Jsou k sobě celkově tolerantní, neboť i v otázce nevhodnosti určitého sportu pro muže byli na 50% kladných odpovědí. Zdá se, že vůči mužům nejsou v takové míře ovlivněni genderovými stereotypy, jako je tomu v postoji k ženám, což se ovšem týká jen sportů doporučených, neboť v otázce po sportech nevhodných odpověděli 50% v případě mužů i žen, tj. tolik věcí jim nevadí ani u mužů ani u žen, ale zatímco v případě žen ví, co by se jim vyloženě líbilo, v případě mužů takto vyhraněný názor nemají.

Naopak atleti by si více sportů doporučili, 70% kladných odpovědí pro existenci vhodného sportu, než zakázali, 60% kladných odpovědí pro existenci nevhodného sportu; stejně tak i atletky 67% : 33%. Celkově však tato skupina doporučuje určitý sport v podobné míře mužům 68% i ženám 74%. Ohledně nevhodnosti sportu byl poměr v jejich hlasování znatelně větší, ženám by nedoporučovali určitý sport v 95%, zatímco mužům ve 47%. Zde se opět zdá projevovat ovlivnění genderovými stereotypy v otázce, co si žena může dovolit provozovat a která moc smí zasahovat do mužské sféry.

Celkové pořadí, kterak byly sporty řazeny, co se týče vhodnosti daného sportu pro muže. Sporty jsou v tabulce řazeny sestupně v počtu procent, tj. atletika je považována za nejvhodnější, hlasoval pro ni v otázce vhodnosti největší počet dotazovaných.

Tabulka číslo 3bb:

	Celkové pořadí
Atletika	44%
Lední hokej	41%
Kickbox	38%
Plavání	34%
Tenis	25%
Cyklistika	22%
Karate	16%
Automobilismus	9%
Kulturistika	
Vzpírání	6%
Tanec	
Sjezdové lyžování	3%
Potápění	
Estetická/moderní gymnastika	0%
Synchronizované plavání	
Krasobruslení	

Zde je pořadí velmi těsné a vyrovnané, tudíž nelze učinit obecný závěr ohledně oblíbenosti jednoho určitého sportu. Ovšem, co lze obecně říci je, že pole sportovní působnosti mužů je daleko otevřenější, méně vyhraněné, než pole sportovní působnosti žen.

Výběr atletiky na první místo (44%) je pochopitelný, neboť atletika je fyzicky všeobecně rozvíjející sport. Nejedná se o sport agresivní ani kontaktní, tudíž jde o sport relativně bezpečný, pomíneme-li skok o tyči či riziko zasažení letícím vrhačským náčiním. Jak u žen, tak u mužů, je atletika společností přijímána a tedy sportovce jí provozující nijak nepoškozují na pověsti, není s ní výrazně spojen žádný genderový stereotyp.

Na těsném druhém místě skončil lední hokej se 41% ohodnocení vhodnosti pro muže. Zde se patrně jedná o ovlivnění dotazujících médií, neboť mezi hlasujícími nebyl žádný aktivní hokejista a tedy tento výsledek nemohl být nijak ovlivněn preferencemi vlastního

sportu, které se jinak u hlasujících mohly objevit. Třetí místo kickboxu se 38% bude pravděpodobně z velké části zaviněno preferencí svého sportu dotazovanými kickboxery. Tento sport neskrývá mnoho objektivních výhod. Nejsou v něm peníze, není mediálně prosazován ani není společností příliš dobře přijímán. Až na pátém místě se nachází tenis, což je vzhledem k jeho mediální známosti a finanční výhodnosti udivující.

Jako sporty nejčastěji označené jako pro muže nevhodnější byly vyhodnoceny (procenta jsou počítána ze sumy dotazovaných, kteří na první část otázky č. 8 odpověděli kladně; v tomto případě jsou uváděny sporty, které se umístily na prvních čtyřech místech, neboť rozdíly byly velmi těsné, v tabulce jsou řazeny sestupně):

Tabulka číslo 3bc:

	Celkově			Estetické gymnastky			Kickboxeři/rky			Atletičky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Atletika	44%	45%	43%	43%	----	43%	17%	0%	25%	69%	71%	67%
Lední hokej	41%	45%	38%	29%	----	29%	58%	75%	50%	31%	29%	33%
Kickbox	38%	45%	33%	14%	----	14%	83%	100%	75%	8%	14%	0%
Plavání	34%	55%	24%	29%	----	29%	17%	50%	0%	58%	57%	50%

Zde se opět ukazuje, myslím, že s jistou mírou obecné platnosti, která je pole sportů doporučených mužům otevřená. Bylo nutno uvést sporty na prvních čtyřech místech, neboť rozdíly byly velmi těsné. Na rozdíl od sportů vybraných dotazovanými jako nevhodnější pro ženy tu není pro muže žádný horký favorit na nejdoporučovanější sport. Zatímco u žen byl na prvním místě tanec s 84% kladných označení a který takřka o 30% převyšoval sport na místě druhém, v případě sportů vybraných pro muže je pořadí velmi těsné.

Výsledky této tabulky jsou pouze orientační, plně platné pouze pro dotazovaný vzorek sportovců. Na první pohled vidíme, že o pořadí na prvních čtyřech místech nerozhodovali svým výběrem muži, nýbrž ženy. Muži se vzácně shodli a sporty na prvních třech místech považují pro sebe za vhodné ve 45%, plavání na místě čtvrtém by sami pro sebe označili dokonce za nevhodnější, získalo 55% hlasů. Dané odstupňování určily ženy. Co je zarážející, je jejich rozhodnutí umístit kickbox o 9% před plavání a to vzhledem ke skutečnosti, že se ženy původně jeví jako starostlivé o zdraví mužů, tedy by bylo předpokladatelné, že budou preferovat zdraví prospěšné plavání, před agresivním kontaktním

kickboxem, kterýžto nemá ani pozitivní stránku v oblasti mediální slávy či finanční jistoty, je udivující. Podíváme-li se však na výsledky jednotlivých sportů, je zcela zřetelně vidět, že v případě umístění kickboxu sehrálo zásadní roli protěžování vlastního sportu kickboxerkami. Vlastně jedinými zcela objektivními hlasujícími v tomto případě byly estetické gymnastky, které těžko mohly označit svůj sport jako vhodný pro muže vzhledem ke skutečnosti, že byl v otázce číslo 6 vyhodnocen jako sport pro muže druhý nejméně vhodný. Estetické gymnastky vybraly jako nejvhodnější pro muže atletiku se 43%, což nebyl zdaleka tak jasný výsledek jako jejich hlasování v otázce vhodnosti sportu pro ženy, kde se shodli na tanci ve 100%. Oproti průměru se liší v pořadí na čtvrtém místě, kam zařazují kickbox. Jednoznačně upřednostňují komerční hokej a zdravé plavání před nebezpečným kickboxem.

Kickboxeři se značně vymykají průměru tím, že ani jeden z nich neoznačil za pro muže vhodnou atletiku, přitom v případě vhodnosti pro ženy hlasovalo pro 43%. Zcela všichni ovšem označili za vhodný kickbox 100%. Je otázkou, zda to tak všichni skutečně cítili, což ovšem nelze vyloučit. Ani kickboxerky očividně nemají atletiku příliš v lásce. V případě vhodnosti pro muže pro ni hlasovaly v 25%, ovšem v případě vhodnosti pro ženy nedoporučuje tento sport ani jedna z nich. Větší oblibě se těší hokej s 50%, zde může být důvodem především komerčnost daného sportu, neustálá prezentace v médiích. Na první místo též jako jejich mužské protějšky dávají kickbox a to v 75%.

Atleti se zde projevují jako nejvíce myslící na zdraví, tedy hned po svém sportu, který zařadili na první místo v doporučeních pro muže a to jak ženy 67%, tak muži 71%. Mimo tendence prosazovat vlastní sportu, může hrát roli komplexní fyzický rozvoj, který atletika přináší a dále její relativní bezpečnost. Atletika jako jediný z uvedených sportů vychází a rozvíjí základní lidské schopnosti a dovednosti jako je chůze, běh, skok. To může být důvodem proč ji považují pro muže za velmi vhodnou. Atleti i atletky na druhé místo shodně umístili plavání, což by souviselo s jejich zvykem a nutností se více starat o své zdraví, tedy především svalstvo, k čemuž plavání často slouží. Co atletky odmítají zcela je kickbox. Představa agresivního muže je jim patrně proti mysli.

Důvody, proč je určitý sport považován pro muže za nejvhodnější (procenta brána z počtu, kolikrát byla daná možnost celkově vybrána bez ohledu na sport k němuž byla přiřazena či pohlaví a sportovní zaměření dotázaného či zda byla uvedena jednou osobou vícekrát):

Tabulka číslo 3bd:

	Celkem	Muži	Ženy
Bezpečný	15%	18%	11%
Hezký/elegantní	32%	36%	27%
Zdravý prospěšný	38%	32%	38%
Jiný důvod.....	16%	14%	23%

Zde vidíme, že důvody vhodnosti sportu pro muže nejsou tak jednoznačné jako tomu bylo v případě vhodnosti pro ženy, kde s 55% vedla priorita elegance, tedy tyto výsledky nejsou platné mimo rámec zkoumané skupiny. U mužů jsou výsledky vyrovnanější. Na prvním místě je zdraví s 38%. Zde v porovnání s výsledky u žen vidíme působení genderových stereotypů. Po vyloučení estetických sportů je výběr vhodných sportů pro muže vlastně zcela otevřený a může se proto dít dle racionálních hledisek, tedy na prvním místě by vždy mělo být zdraví, což v případě mužů skutečně platí. Co však u žen? Tam je bohužel společnost natolik ovlivněna ideálem krásy, kultem těla, že nad zdraví nadřazuje eleganci a krásu, což je bohužel v případě žen fenomén dnešní doby. V tabulce opět vidíme, jak jedno pohlaví má strach o zdraví druhého, neboť nyní dává větší důraz na mužovo zdraví žena (v otázce předchozí dával větší důraz na zdraví ženino muž), zatímco muž si klade za cíl hlavně eleganci. Nesmíme však zaměňovat eleganci atletiky a moderní gymnastiky, jedná se o odlišné kategorie. Až na posledním místě se objevuje bezpečnost.

Konkrétní rozdělení uváděných důvodů vhodnosti dle pohlaví a jednotlivých sportů dotazovaných (číslo v příslušné kolonce označuje priority dotazovaného a funguje jako známkování, tj. 1. – označuje, že tento důvod považuje daný dotazovaný za nejpádňější, opačně 5. – důvod takto označený je až na posledním místě důležitosti):

Tabulka číslo 3be:

	Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Bezpečný	4.	-----	4.	4.	4.	4.	3.	3.	4.
Hezký/elegantní	2-3.	-----	2-3.	2.	1.	2-3.	2.	1.	2.
Zdravý prospěšný	2-3.	-----	2-3.	1.	2.	1.	1.	2.	1.
Jiný důvod.....	1.	-----	1.	3.	3.	2-3.	4.	4.	3.

Zde je rozvrstvení priorit podstatně rozmanitější než tomu bylo ve stejné tabulce v případě sportu vhodného pro ženy, tedy nemůžeme vyvozovat žádné jednoznačné závěry. Gymnastky se zcela rozcházejí v důvodech z jakých považují sport pro muže za prospěšný, na prvním místě jsou jejich vlastní důvody, zbytek je podobný tomu, co uváděly v případě žen. Kickboxeři dávají na první místo mezi prioritami eleganci, zatímco kickboxerky hledí spíše na mužovo zdraví a eleganci odsouvají až na místo 2-3, což je značný rozdíl od toho jak přistupují samy k sobě, poněvadž v případě žen daly eleganci na místo první. Velmi podobné je to v případě atletů a atletek.

Hypotéza 3: První část hypotézy o výběru pro ženu nejvhodnějších sportů z oblasti sportů estetických se potvrdila. Jediným sportem, který byl zvolen navíc, oproti očekávání je atletika, která je sportem sice elegantním, leč silovým na kterém je v průběhu výkonu vidět úsilí závodnic. Na prvních dvou místech však skutečně jsou sporty čistě estetické a to s velkou převahou. Druhá část hypotézy o vyřazení sportů estetických v případě volby nejvhodnějších sportů pro muže a jinak celkové vyváženosti se taktéž potvrdila. Estetické sporty byly takřka zcela vyřazeny, jediné, co se umístilo, je tanec a to jen s mizivou podporou. Jinak je výběr velmi pestrý, ani zdaleka tak jednoznačný jako v případě doporučení sportu ženám. Skladba sportů na prvních místech byla skutečně různorodá, tudíž se ukazuje, že nic, až na čisté estetické, není příliš na závadu.

3.4. Jak vnímají aktivní sportovci rozlišení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“ a „neutrální“?

Otázkou zkoumající tento problém je otázka v dotazníku označená jako číslo 9, viz. příloha.

Značky použité v následujících 4 tabulkách: M – mužský, Ž – ženský, N – neutrální

Tabulka číslo 4a:

	Celkově								
	Celkem			Muži			Ženy		
	M	Ž	N	M	Ž	N	M	Ž	N
Automobilismus	66%	0%	34%	50%	0%	50%	75%	0%	25%
Estetická/moderní gymnastika	2%	82%	16%	5%	75%	20%	0%	86%	14%
Cyklistika	37%	0%	63%	45%	0%	55%	33%	0%	67%
Sjezdové lyžování	7%	2%	91%	10%	0%	90%	6%	3%	91%
Kickbox	54 %	0%	46%	50%	0%	50%	56%	0%	44%
Plavání	0 %	2%	98%	0%	0%	100%	0%	3%	97%
Vzpírání	93%	0%	7%	90%	0%	10%	94%	0%	6%
Tenis	2%	2%	96%	0%	0%	100%	3%	3%	94%
Synchronizované plavání	0%	71%	29%	0%	80%	20%	0%	67%	33%
Atletika	5%	0%	93%	5%	0%	95%	8%	0%	92%
Tanec	0%	25%	75%	0%	20%	80%	0%	22%	78%
Kulturistika	86%	0%	14%	85%	0%	15%	86%	0%	14%
Krasobruslení	0%	21%	79%	0%	25%	75%	0%	19%	81%
Potápění	15%	5%	80%	15%	0%	85%	22%	0%	78%
Karate	37%	0%	63%	35 %	0%	65%	42 %	0%	58%
Lední hokej	88%	0%	22%	80%	0%	20%	92%	0%	8%

Celkově bylo za nejvíce mužský sport s 93% označeno vzpírání, což koresponduje s faktem, že bylo na prvním místě označené je nejvíce pro ženu nevhodné. Ovšem naopak je zajímavé, že ačkoli bylo označeno za sport takřka čistě mužský, nebylo mužům ani zdaleka doporučováno k provozování. To by ukazovalo na skutečnost, že je považováno za mužský pouze vlivem

působení genderových stereotypů, tedy stereotypu o křehké elegantní ženě, která nedisponuje přílišnou muskulaturou (Dworkin In: Weitz 2003) a není na ní znát dřina. To je to, co je na vzpírání mužského - pot, grimasy, neartikulovaný řev, obrovská námaha a tomu odpovídající svalová výbava. Tedy zdá se, že označení „mužský“ sport nemá nic společného s faktem v jaké míře daný sport muži provozují či jak je pro ně považován za vhodný či nikoli. Označení „mužský“ sport je vymezením negativním, tedy mužské je to, co je neženské. A stejným způsobem je vymezen sport nejvíce označovaný za ženský moderní/estetická gymnastika. Jistě nikoli kvůli procentu žen provozující gymnastiku či kvůli oblíbě, ale jako negativní vymezení toho, co není mužské, s tímto se shoduje i pořadí na prvním místě v míře nevhodnosti pro muže. Zde se dotazující skutečně dokonale shodli a tedy nejvíce „mužský“ sport je pro ženu nejméně vhodný a nejvíce „ženský“ sport je pro muže nejméně vhodný. Kde však shledávám rozdíl je fakt, že gymnastika byla ženám doporučena hned na druhém místě, kdežto vzpírání mužům nikoli. Tedy vzpírání je čistě mužský sport, ovšem mužům k provozování nedoporučený, což zajisté působí poněkud paradoxně. Je-li vzpírání takto neoblíbeno, dalo by se očekávat, že bude zařazeno do sportů neutrálních a pro obě pohlaví spíše nevhodných. To se ovšem nestalo, což může dokazovat přítomnost stereotypů, jež ovládají naše názory.

Mezi výrazně „mužské“ sporty dotazovaní dále zařadili lední hokej 88%, kulturistiku 86%, automobilismus 66% a kickbox 54%, na tomto pořadí se shodli dotazovaní muži i ženy. Lední hokej i kulturistika byly vedle vzpírání zařazeny mezi 3 nejméně vhodné sporty pro ženy. Zároveň lední hokej byl pro muže označen za vhodný, zatímco kulturistika za nevhodnou – tedy je v podobné situaci jako vzpírání, tedy celkově neoblíbená. Všechny sporty označené jako „mužské“ jsou sporty silové, agresivní a akční a tedy pro ženy považované za nevhodné (viz. Cahn a Dworkin In: Weitz 2003).

Mezi výrazně „ženské“ sporty se vedle estetické/moderní gymnastiky s 82% (která ač byla označena za nejvíce ženský sport, byla v tabulce doporučených sportů pro ženy až na druhém místě za tancem, který se celkově umístil jako neutrální a to se 75%) zařadilo synchronizované plavání se 71% a toť vše. Z toho jasně vyplývá, že muži jsou ve výběru sportů omezeni podstatně méně než ženy. Poněvadž ačkoli se jim účast na některých „mužských“ sportech též nedoporučuje, alespoň nepřekračují hranice sféry společností vymezené jako jejich vlastní. Velkým rozdílem je fakt, že dva z nejvíce „mužských“ sportů jsou mužům nedoporučovány, zatímco dva „ženské“ sporty, jsou naopak na vrcholu žebříčku vhodnosti pro ženu.

Je značně potěšujícím zjištěním, že nejvíce sportů je považováno za neutrální a to tak, že čtyři přesáhli 90% označení za neutrální: plavání 98%, tenis 96%, atletika 93%,

sjezdové lyžování 91%. Zde je zajímavé, že ze čtyř neutrálních sportů se jako jediná objevila na špici žebříčku vhodnosti pro obě pohlaví atletika a to pro muže na prvním a pro ženy na třetím místě. Zatímco plavání, které ze zkoumání vyšlo jako nejméně genderovými stereotypy zatížený sport, se velké oblibě netěší. Mezi neutrálními sporty mě osobně nejvíce překvapilo sjezdové lyžování, neboť se jedná o velmi dravý, náročný a především nebezpečný sport, který bych z hlediska genderových stereotypů neočekávala, že bude takto zařazen. U sportů označených jako neutrální hrají s určitou pravděpodobností důležitou roli média. Lidé jsou zvyklí vídat ženy i muže při tenisových turnajích, plaveckých závodech, atletických či lyžařských kláních a tedy mají pocit, že je v pořádku, že ženy i muži dané sporty provozují. Zatímco u mediálně neznámých sportů přezívají nejrůznější předsudky a ty tvoří ony pomyslné škatulky. Tedy hlavním problémem se mi jeví neinformovanost či jen částečná a zkreslená informovanost společnosti (viz. Renzetti, Curran 2003 a Strádalová In: ČOV 2003) a z toho plynoucí nezvyk. Společnost je totiž velmi lehce ovlivnitelná (jak vidíme dle vlivu médií) a tedy zákonitě vychovatelná.

Tabulka číslo 4b:

Gymnastky									
	Celkem			Muži			Ženy		
	M	Ž	N	M	Ž	N	M	Ž	N
Automobilismus	82%	0%	3%	-----	-----	-----	80%	0%	3%
Estetická/moderní gymnastika	0%	100%	0%	-----	-----	-----	0%	100%	0%
Cyklistika	23%	0%	77%	-----	-----	-----	23%	0%	77%
Sjezdové lyžování	6%	0%	94%	-----	-----	-----	6%	0%	94%
Kickbox	53%	0%	47%	-----	-----	-----	53%	0%	47%
Plavání	0%	6%	94%	-----	-----	-----	0%	6%	94%
Vzpírání	89%	0%	11%	-----	-----	-----	89%	0%	11%
Tenis	6%	0%	94%	-----	-----	-----	6%	0%	94%
Synchronizované plavání	0%	71%	29%	-----	-----	-----	0%	71%	29%
Atletika	11%	0%	89%	-----	-----	-----	11%	0%	89%
Tanec	0%	35%	65%	-----	-----	-----	0%	35%	65%
Kulturistika	89%	0%	11%	-----	-----	-----	89%	0%	11%
Krasobruslení	0%	18%	82%	-----	-----	-----	0%	18%	82%
Potápění	29%	0%	71%	-----	-----	-----	29%	0%	71%
Karate	47%	0%	53%	-----	-----	-----	47%	0%	53%
Lední hokej	94%	0%	6%	-----	-----	-----	94%	0%	6%

U estetických gymnastek vychází jako nejvíce „mužský“ sport lední hokej s 94%, dále kulturistika 89% a vzpírání 89%, automobilismus 82% a kickbox 53%. Tedy až na drobné obměny v pořadí a vyjma automobilismu, shodné pořadí jako v případě sportů označených jako pro ženu nevhodných.

Za sporty „ženské“ byly dotazovanými označeny estetická/moderní gymnastika ve 100%, synchronizované plavání v 71%.

Nejjasněji neutrální je sjezdové lyžování 94%, tenis 94%, plavání 94% a atletika 89%. Tedy žádné výkyvy oproti průměru.

Tabulka číslo 4c:

Kickboxeři/rky									
	Celkem			Muži			Ženy		
	M	Ž	N	M	Ž	N	M	Ž	N
Automobilismus	55%	0%	45%	50%	0%	50%	40%	0%	60%
Estetická/moderní gymnastika	0%	65%	35%	0%	70%	30%	0%	60%	40%
Cyklistika	35%	0%	65%	30%	0%	70%	40%	0%	60%
Sjezdové lyžování	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Kickbox	35%	0%	65%	40%	0%	60%	30%	0%	70%
Plavání	5%	0%	95%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Vzpírání	90%	0%	10%	80%	0%	20%	100%	0%	0%
Tenis	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Synchronizované plavání	0%	50%	50%	0%	60%	40%	0%	40%	60%
Atletika	5%	0%	95%	0%	0%	100%	10%	0%	90%
Tanec	0%	10%	90%	0%	0%	100%	0%	20%	80%
Kulturistika	70%	0%	30%	70%	0%	30 %	70%	0%	70%
Krasobruslení	0%	15%	85%	0%	10%	90%	0%	20%	80%
Potápění	0%	15%	85%	10%	0%	90%	20%	0%	80%
Karate	25%	0%	75%	20%	0%	80%	30%	0%	70%
Lední hokej	75%	0%	25%	70%	0%	30%	80%	0%	20%

Dotazovaní kickboxeři a kickboxerky disponují největším množstvím sportů označených jako neutrální a to i takovými, které byly označené za neutrální všemi dotazovanými bez výjimky. Ty, které jsou označené jako „mužské“ či „ženské“ tak většinou nejsou označeny s takovou většinou podporou.

Mezi sporty „mužské“ zařadili vzpírání 90%, lední hokej 75%, kulturistiku 70%, automobilismus 55%. Celkově se jeví tolerantní, vymykají se průměru v pozitivním slova smyslu, sportů, které označili za „mužské“ či „ženské“ je podstatně méně, než tomu je v celkovém výsledku hlasování všech dotazovaných.

Jako sport spíše „ženský“ označili estetickou/moderní gymnastiku a to v 65%, což je velmi překvapivý a povzbudivý výsledek, ukazující na značnou tolerantnost této skupiny dotazovaných.

Sporty nejčistěji neutrálními dle nich jsou sjezdové lyžování 100%, tenis 100%, dále plavání 95%, atletika 95%, tanec 90%. Mezi neutrální zařadili mimo jiné i svůj sport, tedy kickbox s 65%. I zde je velmi zajímavé, že při své toleranci na jedné straně, jsou na druhé straně natolik ovlivněni, že při doporučování sportů ženám volili sporty označované jako „ženské“. Jedním vysvětlením může být, že jedinci, kteří považují většinu sportů za neutrální, nepovažují žádný sport pro určité pohlaví za nevhodný či naopak za vhodnější a tedy na otázku, zda považují nějaký sport za vhodný či nevhodný, odpověděli záporně, čímž se vyřadili z dalších podotázek. Zde pak volili jejich méně tolerantní, více ovlivnění kolegové.

Tolerantnější skupinou jsou kickboxeři muži. Pět sportů označili za 100% neutrální: sjezdové lyžování, plavání, tenis, atletika, tanec. Ženy jsou ovšem více shovívavé vůči vlastnímu sportu a svému působení v něm a zařadily kickbox jako převážně neutrální a to v 70%, oproti mužům s 60%. To jsou však vzhledem k nízkému počtu respondentů zanedbatelné rozdíly, které nemají žádnou vypovídací hodnotu.

Tabulka číslo 4d:

Atleti/tky									
	Celkem			Muži			Ženy		
	M	Ž	N	M	Ž	N	M	Ž	N
Automobilismus	74%	0%	26%	50%	0%	50%	100%	0%	0%
Estetická/moderní gymnastika	5%	84%	11%	10%	80%	10%	0%	89%	11%
Cyklistika	53%	0%	47%	60%	0%	40%	45%	0%	55%
Sjezdové lyžování	16%	5%	79%	20%	0%	80%	11%	11%	78%
Kickbox	74%	0%	26%	60%	0%	40%	89%	0%	11%
Plavání	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Vzpírání	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%
Tenis	0%	5%	95%	0%	0%	100%	0%	11%	89%
Synchronizované plavání	0%	95%	5%	0%	100%	0%	0%	89%	11%
Atletika	5%	0%	95%	10%	0%	90%	0%	0%	100%
Tanec	0%	31%	69%	0%	40%	60%	0%	22%	78%
Kulturistika	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%
Krasobruslení	0%	31%	69%	0%	40%	60%	0%	22%	78%
Potápění	15%	0%	85%	20%	0%	80%	11%	0%	89%
Karate	42%	0%	58%	50%	0%	50%	45%	0%	55%
Lední hokej	95%	0%	5%	90%	0%	10%	100%	0%	0%

Pravým opakem dotazovaných kickboxerů a kickboxerek jsou dotazovaní atleti a atletky. Tedy tito zde tvoří skupinu celkově nejméně tolerantní. Mezi „mužské“ sporty zařazují vzpírání 100%, kulturistiku 100%, lední hokej 95%, kickbox 74%, automobilismus 74%, cyklistiku 53%. Jako jediní označili nějaký sport za 100% „mužský“ a to hned ve dvou případech, dále jako jediní označili za „mužský“ sport cyklistiku. Jediným jiným případem, kde se objevilo označení sportu jako 100% patřícího jednomu pohlaví, tedy jako 100% „mužského“ či „ženského“, byly estetické gymnastky v případě právě svého sportu, který označily za 100% „ženský“, což ovšem, na rozdíl od vzpírání a kulturistiky, může z části vyplývat ze skutečnosti, že tento sport provozuje v zahraničí jen malé množství mužů a o těch se nám informace takřka

nedostávají, a na území ČR jej skutečně provozují pouze ženy (pomineme-li studenty FTVS UK, kde se i muži musí učit základy práce s moderně gymnastickým náčiním, něco takového se nedá pojmát jako provozování daného sportu).

Jako sporty „ženské“ vycházejí atletům a atletkám synchronizované plavání 95%, estetická/moderní gymnastika 84%, což je vcelku standardní výsledek.

Sporty jednoznačněji „neutrální“ pro ně představují plavání 100%, tenis 95%, atletika 95%, potápění 85%. Až na atletiku nezařadili žádný „neutrální“ sport jako nejvhodnější pro muže či ženy

Tolerantnější částí se ukazují být muž atleti. Mají méně sportů označených jako 100% „mužské“ – dva v porovnání se ženami, které takové mají čtyři. Ovšem muži zase mají navíc jeden 100% „ženský“ sport a to synchronizované plavání. Co se týče 100% „neutrálních“ sportů, muži za takové označili plavání a tenis, zatímco ženy plavání a atletiku. I zde se ukazuje větší tolerance žen k vlastnímu sportu, podobně jako tomu je u kickboxerek.

Hypotéza 4: První část hypotézy se zcela potvrdila. Za „mužské“ byly označeny silové a rychlostí sporty, tedy vzpírání, kulturistika, lední hokej. Druhá část o nízké toleranci estetických gymnastek je však nesprávnou, gymnastky se nacházejí ve středu, v průměru. Jako nejméně tolerantní se ukazují atletky s celkovým počtem 4 sporty přiřazené 100% jen jednomu pohlaví, konkrétně označené jako „mužské“ – automobilismus, vzpírání, kulturistika, lední hokej.

3.5. Považují aktivní sportovci profesionální sportovní kariéru a pro muže či ženu za vhodnou?

Odpověď na tento dotaz zodpovídají v dotazníku otázky označené jako číslo 10. a 11, viz. příloha.

Na otázku číslo 10, zda považují sportovci profesionální sportovní kariéru pro ženu za vhodnou, odpověděli dotazovaní takto:

Tabulka číslo 5a:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atletičky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Zcela vhodnou	27%	30%	25%	11%	----	11%	35%	40%	30%	32%	20%	44%
Vcelku vhodnou	61%	50%	67%	83%	----	83%	55%	50%	60%	48%	50%	44%
Spíše nevhodnou	12%	20%	8%	6%	----	6%	10%	10%	10%	20%	30%	12%
Zcela nevhodnou	0%	0%	0%	0%	----	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Na otázku číslo 11, zda považují sportovci profesionální sportovní kariéru pro muže za vhodnou, odpověděli dotazovaní takto:

Tabulka číslo 5b:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atletičky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Zcela vhodnou	48%	60%	42%	29%	----	29%	60%	60%	50%	53%	50%	55%
Vcelku vhodnou	50%	40%	55%	71%	----	71%	40%	40%	50%	42%	50%	33%
Spíše nevhodnou	2%	0%	3%	0%	----	0%	0%	0%	0%	5%	0%	12%
Zcela nevhodnou	0%	0%	0%	0%	----	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Pokud sloučíme dohromady odpovědi ‚zcela vhodnou‘ a ‚spíše vhodnou‘, pak nám vyjdou srovnatelné a jednoznačné výsledky v obou otázkách, hovořící pro profesionální kariéru v případě mužů i žen, a to výsledky natolik přesvědčivé a jednoznačné, že mohou být zobecněny. Ovšem pokud budeme zkoumat položky samostatně, což jde již spíše mimo rámec možného zobecnění, ukáže se nám nevyrovnanost odpovědí. Tedy 48% pro naprostou vhodnost profesionální sportovní kariéry pro muže, oproti 27% pro ženy. To je rozdíl 21%, který není zcela nezanedbatelný. Položme si otázku proč. Proč by žena měla mít menší právo vykonávat profesi, která ji baví a naplňuje, zatímco muži je toto právo přiznáváno v podstatně větší míře? Možná ještě před touto otázkou by měla předcházet otázka, proč jsou vlastně v obou případech, v otázce vhodnosti pro muže i ženu, procenta pro možnost „zcela vhodná“ relativně nízká? Důvodem může být vědomí, že dráha profesionálního sportovce je časově značně limitována, v některých sportech více a v jiných méně, nicméně tento limit tu velmi je zřetelně přítomen. Proto velká část sportovců končí svoji byt' velmi slibnou sportovní kariéru po ukončení studií, tedy ve chvíli, kdy se rozhoduje o budoucí profesi. Většina dá přednost získávání praxe ve zvoleném a vystudovaném oboru, před nejistotou pokračování ve sportovní kariéře, která je velmi vrtkavá. Sportovci mají strach odkázat svou existenci vlastně jen do rukou svého fyzického zdraví, neboť většina sportovních problémů a neúspěchů talentovaných jedinců plyne právě ze selhávajícího zdraví. Tímto způsobem by mohla být vysvětlena otázka, proč je celkový počet zvolených variant „zcela vhodná“ tak nízký. Za spíše nevhodnou považuje profesionální sportovní kariéru pro ženu 20% dotazovaných mužů - tj. celá jedna pětina aktivních sportovců. Oproti tomu v případě sportovní kariéry mužů ji nepovažuje za nevhodnou ani jediný muž a jen 3% žen. Zde může být důvodem k vysoké netolerantnosti mužů směrem k ženám jejich strach z žen a jejich sportovních dovedností (viz. Kidd In: Messner, Sabo 1990) a ze zabírání prostoru ve sportu (viz. Feminist Majority Foundation 1995), případě z odčerpávání financí a pozornosti médií.

Nyní přikročíme k porovnání výsledků dle jednotlivých pohlaví a provozovaných sportů, tyto jsou opět jen orientační. Výsledky estetických gymnastek jsou vcelku vyrovnané, jen malé procento považuje profesionální sportovní kariéru pro ženu za nevhodnou. Poměrně málo jich zvolilo i variantu „zcela vhodná“, ovšem 83% odpovědí „vcelku vhodná“ je poměrně uspokojující. Je otázkou jak hluboce mají gymnastky toto téma rozmyšleno, neboť v moderní ani estetické gymnastice v rámci ČR profesionální sportovní kariéra jako taková neexistuje, tímto sportem se nelze uživit. Kickboxeři značně více přejí mužům, kickboxerky přejí více mužům než ženám, ale na druhou stranu kickboxeři sami sobě přejí více než jim přejí kickboxerky. Jako nejméně tolerantní se opět ukazují jedinci

provozující atletiku, tentokrát atleti muži a to s celými 30% dotazovaných považujícími profesionální sportovní kariéru pro ženu za „spíše nevhodnou“. To by bylo možno přičítat mimo jiné vlivům stereotypů majících kořeny v 19. století, tedy žena = domácí sféra, muž = veřejná sféra, které můžeme stále sledovat například v českých tištěných médiích (viz. Pokorná 2004 a Lenderová 1999). Žena aktivně se věnující sportu vystupuje ze sféry domácí a vrhá se do sféry veřejné, kde mužům plnohodnotně konkuruje, čímž narušuje to, na co byli zvyklí, že bylo původně jejich teritorium.

Hypotéza 5: Hypotéza se potvrzuje, dokonce i v jistém bodě překračuje původní očekávání a tedy, ženy skutečně nejenže jsou tolerantnější a pokud přejí sportovní kariéru mužům, pak i sobě, ale ony jim jí přejí ještě více než sobě. Míra tolerance vůči ženám je u mužů výrazně nižší.

3.6. Považují aktivní sportovci dělení sportů na „mužské“ a „ženské“ za opodstatněné?

Na tento dotaz odpovídá otázka v dotazníku označená číslem 12, viz. příloha.

Na otázku číslo 12, zda považují aktivní sportovci dělení sportů na „mužské“ a „ženské“ za opodstatněné, odpověděli dotazovaní následovně:

Tabulka číslo 6a:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	57%	60%	67%	77%	----	77%	40%	30%	50%	79%	90%	67%
Ne	43%	40%	33%	23%	----	23%	60%	70%	50%	21%	10%	33%

V této otázce se jaksi shrne celé dosavadní zkoumání, byť opět spíše ve své orientační podobě. Estetické gymnastky se kolem tohoto čísla, 77%, motají celou dobu, zdá se, že mají na danou problematiku určitý názor. V této tabulce se opět nalézají ve středu, ostatně jako po většinu zkoumání, byť nyní se blíží spíše k netoleranci. Kickboxeři a kickboxerky se opět ukazují nejtolerantnějšími, zvláště kickboxeři muži, což se ukazuje již od začátku. Nejméně tolerantní, zvláště směrem k ženám, se ukázali být atleti muži. Rozdíl v této velmi názorné tabulce, je mezi zástupci mužů 60%, což je záležitost opravdu propastná. Je velmi zajímavé, že v obou případech se jedná o aktivní sportovce, zhruba stejného věku a vzdělání, působící ve

smíšených sportech, tedy společně trénujícími s ženami. Příčinou může být, že atletika je sportem“ neutrálním“ a společností přijímaným, atleti nemusí o své místo na slunci bojovat, jejich sport je uznávaný širokou veřejností, mediálně relativně prosazovaný. Na rozdíl od kickboxerů, na které společnost často pohlíží skrz prsty, o jejichž sportu jen málokdo něco ví a kteří musí svůj sport bránit a stále něco dokazovat. Možná právě tento jejich boj s často nespravedlivou kritikou, je vede k zamyšlení, jehož příčinou je uvědomění si, že stejně nerovnocenné chování zažívají ženy dnes a denně a to nejen ve sportu. Odtud může pocházet zvýšená tolerance. V podobné situaci jsou i kickboxerky. Pro ty je ovšem vykročení z genderových stereotypů obtížnější, vzhledem k jejich příslušnosti k ženskému pohlaví na ně společnost působí větším množstvím tlaků. Samotné uvědomění si problému bohužel nestačí k jeho úplnému odstranění, je však zásadním prvním krokem.

Hypotéza 6: Hypotéza se nepotvrdila. Výsledky se rámcově shodují s těmi, které dotazovaní prokazovali v průběhu celého dosavadního zkoumání.

3.7. Považují aktivní sportovci prezentaci sportů provozovaných ženami a muži v médiích za vyváženou?

Odpověď na tuto otázku nalezneme v dotazníku pod číslem 13, 14 a 15, viz. příloha.

Na otázku číslo 13, zda mají sportovkyně v médiích stejný prostor jako sportovci, odpověděli dotazovaní takto:

Tabulka číslo 7a:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Ano	64%	75%	58%	47%	----	47%	70%	80%	60%	74%	70%	78%
Ne	36%	25%	42%	53%	----	53%	30%	20%	40%	26%	30%	22%

Celkově se zdá, že aktivní sportovci považují prostor věnovaný médiu mužům a ženám za spíše vyvážený, ovšem výsledek není nijak jednoznačný. Sportovci provozující kickbox a atletiku souhlasně poměrně nekriticky zastávají názor, že sportovkyně mají v médiích stejný prostor jako muži. Což ovšem není pravda, jak je vidět z několika v teoretické části prezentovaných výzkumů (viz. Pokorná 2004; Strádalová In: ČOV 2003; Renzetti, Curran 2003)

Na otázku číslo 14, za jakou považují sportovci prezentaci sportů provozovaných ženami v médiích, odpověděli dotazovaní:

Tabulka číslo 7b:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Dostatečnou	66%	85%	55%	47%	----	47%	75%	80%	70%	75%	90%	55%
Nedostatečnou	32%	15%	42%	53 %	----	53%	20 %	20 %	20%	5%	10%	45%
Nadbytečnou	2%	0%	3%	0%	----	0%	5%	0%	10%	0%	0%	0%

Na otázku číslo 15, za jakou považují sportovci prezentaci sportů provozovaných muži v médiích, odpověděli dotazovaní:

Tabulka číslo 7c:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Dostatečnou	80%	90%	75%	71%	----	71%	95%	100%	90%	74%	80%	67%
Nedostatečnou	6%	20%	3%	29%	----	29%	0%	0%	0 %	16%	20%	11%
Nadbytečnou	14%	0%	22%	0%	----	0%	5%	0%	10%	10%	0%	22%

Zdá se, že ženy jsou v médiích postrádány. 32% dotazovaných se domnívá, že ženy mají v médiích nedostatek prostoru a jen 6%, že je tomu tak v případě mužů. Nutno říci, že hlavním činitelem či spíše činitelkami, které přispěly k tomuto výsledku jsou estetické gymnastky, které v celých 53% označily prostor v médiích vyhrazený ženám za nedostatečný. Otázkou je, zda skutečně uvažovaly z pohledu ženského sportu všeobecně a zda je jejich názor plně platný či zda si pod tímto prostorem představily takřka nulový prostor vyhrazená estetické/moderní gymnastice a na základě tohoto dané otázky zodpovídaly. Ovšem doposud se i přes svůj nižší průměrný věk ukazovaly, jako chápavé respondentky a tedy budu jejich názor považovat za platný. Nejmenší zájem o ženy v médiích mají tradičně atleti muži, kteří se v 90% domnívají, že ženy mají v médiích prostor dostatečný. Překvapivé jsou v tomto ohledu kickboxerky, které v 10% považují prostor v médiích vyhrazený pro ženy za nadbytečný. Výsledky jsou opět orientační.

Oproti tomu nahlédněme výsledky týkající se prostoru v médiích vyhrazenému pro muže. Dotazované estetické gymnastky si stojí za svým a v 71% považují tento prostor za

dostatečný. Muži kickboxeři dokonce ve 100% - tento názor může ovšem souviset s nespokojeností ohledně nízkého mediálního zviditelnění vlastního sportu oproti nudným záznamům ze třetí fotbalové ligy. Nejkritičtější jsou atletky, které ve 22% považují prezentaci mužů v médiích za nadbytečnou a zároveň prezentaci žen ve 45% za nedostatečnou.

Hypotéza 7: Předpoklad, že muži budou situaci považovat spíše za vyváženou se potvrdil. Ve valné většině patrně nemají potřebu sledovat v médiích ženy sportovkyně častěji. Velmi podobný přístup mají i ke sportovcům mužům v médiích. Jsou se současnou situací vcelku spokojeni. Ženy považují situaci za znatelně méně vyváženou a uspokojivou, oproti mužům se staví k problému jinak. Nevidíme sice žádné radikální postoje, nicméně rozhodně nelze říci, že by se náhledy mužů a žen shodovaly, tudíž druhá část hypotézy se nepotvrdila, ženy se nekloní k variantě, že by prostor pro sportovkyně a sportovce byl vyvážený, celých 42% je jiného názoru.

3.8. Jaký náhled mají aktivní sportovci na muskulaturní ženy a muže?

Odpověď na tyto otázky hledají otázky v dotazníku označené jako číslo 16 a 17, viz. příloha.

Na otázku číslo 16, zda aktivní sportovci považují ženu se sportovní vypracovanou postavou za přitažlivou (nebereme v potaz extrémny typu kulturistky ani svůj osobní vkus jako barva očí, vlasů apod.), odpověděli dotazovaní:

Tabulka číslo 8a:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Velmi přitažlivou	59%	60%	57%	29%	----	29%	65%	50%	80%	80%	70%	89%
Vcelku přitažlivou	32%	35%	31%	53%	----	53%	25%	40%	10%	20%	30%	11%
Spíše nepřitažlivou	4%	0%	6%	12%	----	12%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Zcela nepřitažlivou	5%	5%	6%	6%	----	6%	10%	10%	10%	0%	0%	0%

Na otázku číslo 17, zda aktivní sportovci považují muže se sportovní vypracovanou postavou za přitažlivého (nebereme v potaz extrémny typu kulturistky ani svůj osobní vkus jako barva očí, vlasů apod.), odpověděli dotazovaní:

Tabulka číslo 8b:

	Celkově			Gymnastky			Kickboxeři/rky			Atleti/tky		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Velmi přitažlivého	73%	65%	78%	59%	----	59%	80%	70%	90%	80%	60%	100%
Vcelku přitažlivého	23%	30%	19%	41%	----	41%	10%	20%	0%	20%	40%	0%
Spíše nepřitažlivého	2%	0%	3%	0%	----	0%	5%	0%	10%	0%	0%	0%
Zcela nepřitažlivého	2%	5%	0%	0%	----	0%	5%	10%	0%	0%	0%	0%

Pokud sloučíme položky velmi přitažlivá/ý a vcelku přitažlivá/ý, pak dostaneme, díky své jednoznačnosti, zobecnitelný výsledek, že vypracovaní muži i ženy jsou aktivními sportovci shodně považováni za přitažlivé.

Pokud nahlédneme jednotlivé položky zvlášť, vychází nám další, tentokrát již orientační, údaje. Fyzicky vypracovaný muž je označován za velmi přitažlivého v o 14% případech více než žena. Vypracovaná žena je častěji považována za vcelku přitažlivou. Pokud tyto dva výsledky shrneme, zjistíme, že obecně je vypracovaný jedinec považovaný za přitažlivého s tím, že u muže je tato vlastnost o něco více žádoucí. Varianty nepřitažlivosti se objevují jen výjimečně a to v případě obou pohlaví. U žen je tento výskyt nepatrně četnější, ovšem v zanedbatelném množství. Můžeme tedy říci, že „rozumné“ množství svalů přidává jedinci na atraktivitě. Zásadním je ovšem právě ono slovo „rozumné“ množství svalů, tedy nikoli extrémní množství (viz. Dworkin In: Weitz 2003) To je, jak jsme se na příkladu kulturistiky, jako nedoporučovaného sportu zvláště pro ženy a ovšem v jistém množství i pro muže, mohli přesvědčit v předchozích otázkách. Tato hranice „rozumné“ vypracovanosti je cosi velmi těžko postižitelného či popsitelného. Ve velké míře závisí na osobním vkusu každého jednotlivce.

Estetické gymnastky hodnotí vypracovanou ženu nejkritičtěji ze všech dotazovaných. Tento fakt bude způsoben skutečností, že gymnastky nejsou na vypracované

postavy zvyklé, něco takového je totiž v estetické či moderní gymnastice nežádoucí. Každý kdo má nějaký „rozměr“, vypadá jednoduše v dresu neelegantně a tudíž je označen za tlustého. A už se příliš nezkoumá, zda je skutečně obézní či svalnatý. Relativně kriticky hledí gymnastky i na vypracovaného muže, kterého za velmi přitažlivého považují jen v 59%.

Nejpozitivněji se na vypracované tělo dívají atleti a to v případě vypracovaných žen i mužů. Je to logické především s ohledem ke skutečnosti, že atletky bývají občas až extrémně svalnaté a tedy pokud si nechtějí ošklivit samy sebe, musejí si na proporce, poněkud odlišné od běžných civilistů, zvyknout a přijmout je. Stejně tak jsou na tom atleti, kteří vypracovaná ženská těla vidí kolem sebe na tréninku dnes a denně. Vzhledem k tomu, že v rámci atletické obce vznikají mnohé partnerské svazky, je jasné, že si jedinci musí fyzicky vyhovovat.

Kickboxeři a kickboxerky nahlíží na vypracovaného muže velmi obdobně jako atleti a atletky, v otázce vypracované ženy jsou však kritičtější. Považují vypracovanou ženu za velmi přitažlivou jen v 65% případů, narozdíl od 80% atletů. 10% z nich dokonce považuje takovou ženu za zcela nepřitažlivou. To může být dáno tím, že nejnamakanější ženy v kickboxu jsou ženy chodící fullcontact a ne každý kickboxer či kickboxerka nahlíží na ženy provozující skutečně tvrdý, plnokontaktní zápas, zcela pozitivně. Mají-li vypracovanou postavu spojenou s tímto druhem ženy, může se to podvědomě promítat do chápání vypracované postavy jako takové.

Hypotéza 8: Hypotéza se potvrdila z části. Pokud bychom brali hodnocení „velmi přitažlivý/á“ jako určující, pak jsou vypracovaní muži společností přijímání o 24% kladných odpovědí více. Pokud však bereme hodnocení „velmi přitažlivý/á“ a „vcelku přitažlivý/á“ souhrnně jako hodnocení kladné, jsou na tom muži a ženy srovnatelně, tedy 91% kladných odpovědí pro vypracovanou ženu a 96% kladných odpovědí pro vypracovaného muže, což lze brát jako shodný výsledek.

ZÁVĚR:

Cílem bakalářské práce bylo formou obsahové analýzy a následným srovnáním získaných výsledků, nahlédnout do problematiky rozdělení sportu na „mužské“, „ženské“ a „neutrální“. Konkrétně do toho, kterak toto rozdělení pojmají aktivní sportovci. Zkoumaný vzorek sportovců byl vybrán metodou účelového výběru se záměrem zvolit sportovce tří zcela odlišných sportovních odvětví a to tak, že každé z daných odvětví je dle mého názoru, založeném na vlastní zkušenosti, vnímáno společností jinak. Vybrána byla estetická gymnastika, jako zástupce sportu „ženského“, kickbox, jako sport „mužský“ a atletika, jako sport „neutrální“. Dotazování byli muži i ženy v přibližné rovnováze v případě kickboxu a atletiky, v případě gymnastiky se na území ČR žádní muži oficiálně provozující tento sport nevyskytují, tudíž byly dotazovány pouze ženy. V rámci vzorku byly zkoumány odpovědi všech sportovců celkově, dále rozdělené podle pohlaví, dále rozdělené podle provozovaného sportu a nakonec rozdělené podle provozovaného sportu i pohlaví. Tedy vznikl soubor široké škály odpovědí, které se tato práce pokusila zpracovat a vytěžit z nich, co možná největší množství závěrů, byť jak bylo již výše zmíněno, tyto závěry jsou pouze orientační. V průběhu výzkumu bylo pracováno s nereprezentativním vzorkem, tudíž výsledky nemají ve velké většině případů objektivní platnost, výsledky se nedají aplikovat dále. Práce se snažila najít odpovědi na 8 základních otázek a potvrdit či vyvrátit 8 základních hypotéz.

Otázka 1: Považují aktivní sportovci sport obecně pro muže a ženy za prospěšný?

Hypotéza 1: Ženy obecně jsou tolerantnější než muži, neboť právě ony jsou často vystavovány diskriminaci a nebudou tedy samy diskriminovat. Nejtolerantnější skupinou sportovců jsou sportovci provozující kickbox, neboť jsou zvyklí na muže i ženy v tvrdém sportu.

Ukázalo se, že sport obecně je takřka shodně považován za vhodný pro muže 96% kladných odpovědí i ženy 95% kladných odpovědí. Hypotéza, že by muži celkově byli méně tolerantní než ženy, se nepotvrdila. Druhá část hypotézy se naopak potvrdila zcela, tedy jedinci provozující kickbox vyšli ze zkoumání jako nejtolerantnější.

Otázka 2: Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro ženu či muže za zcela nevhodný? Pokud ano, pak jaký a proč?

Hypotéza 2: Větší množství nevhodných sportů bude přisouzeno ženám, zejména sporty jako kulturistika a vzpírání z důvodu přílišné silovosti. Ve vztahu k mužům budou v nelibosti sporty estetické.

82% dotazovaných uvedlo, že by označili nějaký sport pro ženu za nevhodný. Za nejméně vhodné byly považovány vzpírání a kulturistika, což potvrzuje naši hypotézu. Byly odsuzovány především jako nehezké. Nejtolerantnějšími se opět jeví jedinci provozující kickbox. Na otázku po nevhodnosti nějakého sportu pro muže odpovědělo kladně 54% dotazovaných, což je podstatně nižší procento než tomu bylo v případě žen. Za nejméně vhodné byly označeny moderní/estetická gymnastika a synchronizované plavání a to v převážné většinu z důvodu nehezkosti. Nejtolerantnější se opět jeví kickboxeři a kickboxerky. Hypotéza se celkově potvrdila.

Otázka 3: Existuje sport(y), který by aktivní sportovci označili pro ženu či muže za nejvhodnější? Pokud ano, pak jaký a proč?

Hypotéza 3: Pro ženu budou vybírány sporty estetické, nepříliš silové, takové, na kterých není z vnějšího pohledu vidět tvrdá práce, tedy kdy žena zůstává trvale elegantní. U mužů nebudou zařazeny estetické sporty, jinak bude výběr vyvážený. Pot a dřina není u mužů na závadu.

68% dotazovaných považuje nějaký sport pro ženu za nejvhodnější, jsou jimi především sporty estetické, konkrétně tanec a moderní/estetická gymnastika. Důvodem je krása a elegance daných sportů. V této otázce jsou nejtolerantnější gymnastky. V případě vhodnosti určité sportu pro muže je procento kladných odpovědí o něco nižší, 54%, opět s největší tolerantností ze strany gymnastek. Na prvních místech vhodnosti se umístilo v těsném závěsu několik sportů. Nejlépe si stojí atletika, lední hokej, kickbox. Oceňuje se u nich především prospěšnost zdraví. Hypotéza se zcela potvrdila.

Otázka 4: Jak vnímají aktivní sportovci rozlišení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“ a „neutrální“?

Hypotéza 4: Bez ohledu na provozovaný sport dotazovaného budou za „mužské“ označeny silové, rychlostní sporty vyžadující jistou míru zdravé agresivity, která je ženám často neprávem upírána. Sportovci provozující kickbox budou však nejtolerantnější. Nejméně tolerantní budou estetické gymnastky.

Za nejmužštější sporty bylo označeno vzpírání, lední hokej, kulturistika; za nejženštější estetická/moderní gymnastika a synchronizované plavání. Lze s uspokojením konstatovat, že největší množství sportů bylo označeno za neutrální, s obrovskou převahou plavání, tenis, sjezdové lyžování, atletika. První část hypotézy se nicméně potvrzuje, oproti tomu druhá, nikoli, nejméně tolerantní se ukázaly atletky.

Otázka 5: Považují aktivní sportovci profesionální sportovní kariéru pro muže či ženu za vhodnou?

Hypotéza 5: Ženy budou tolerantnější než muži, nejsou v tomto směru tak sobecké. Tedy pokud budou takovou kariéru považovat za vhodnou pro sebe, pak i pro muže. U mužů bude míra tolerance nižší.

Pro ženy považuje profesionální sportovní kariéru za zcela vhodnou 27% dotazovaných a za vcelku vhodnou 61% dotazovaných. Pro muže je to 48% pro zcela vhodná a 50% vcelku vhodná. V této otázce se nám hypotéza o vyšší tolerantnosti žen potvrdila a to dokonce tak, že vyšlo najevo, že ženy přejí profesionální sportovní kariéru mužům více než sobě samotným. Naopak muži k ženám příliš přející nebyli.

Otázka 6: Považují aktivní sportovci dělení sportů na „mužské“ a „ženské“ za opodstatněné?

Hypotéza 6: Odpovědi se budou částečně rozcházet. Zdaleka ne všichni dotazovaní nad touto otázkou dříve aktivně uvažovali a nemají tedy jasný a utříděný názor.

65% dotazovaných považuje dělení sportu za opodstatněné. Konkrétně ženy v 67% a muži v 60%. Hypotéza o nevyhraněnosti názorů se nepotvrdila, dotazovaní zodpověděli tuto otázku adekvátně předchozím odpovědím.

Otázka 7: Považují aktivní sportovci prezentaci sportů provozovaných ženami a muži v médiích za vyváženou?

Hypotéza 7: Muži mají zájem sledovat spíše sporty provozované muži, tedy budou rozložení pozornosti považovat za vyvážené. Čas věnovaný ženám jim bude připadat dostačující. U žen nebude výsledek tak jednoznačný, ale též se bude klonit spíše k této variantě

64% dotazovaných považuje za prezentaci sportovců a sportovkyň v médiích za vyváženou, z toho 75% mužů a 58% žen. Tedy první část hypotézy se potvrzuje, muži jsou se současným stavem médií spokojeni. Druhá část se naopak nepotvrzuje, 42% nepovažuje momentální stav za uspokojující.

Otázka 8: Jaký náhled mají aktivní sportovci na muskulaturní ženy a muže?

Hypotéza 8: Na vypracovaného svalnatého muže bude nahlíženo podstatně pozitivněji než na ženu.

Vypracovaná žena je považovaná za velmi přitažlivou v 59%, konkrétně muži 60%, ženy 57%. Oproti vypracovanému muži, který je považován za velmi přitažlivého v 73%, konkrétně muži 65%, ženy 78%. Pokud bychom brali jako směrodatné pouze tyto údaje, pak by se hypotéza potvrdila. Pokud však obě pozitivní hodnocení sloučíme, pak se hypotéza nepotvrzuje, stav je vyrovnaný, konkrétně 91% pozitivních ohlasů pro ženy a 96% pro muže.

SEZNAM TABULEK:

Tabulka č. 1a:	Obecná vhodnost sportu pro ženu
Tabulka č. 1b	Obecná vhodnost sportu pro muže
Tabulka č. 2aa:	Nevhodnost určitého sportu pro ženu
Tabulka č. 2ab:	Seřazení sportů označených jako pro ženu nevhodných
Tabulka č. 2ac:	Tři sporty vyhodnocené jako pro ženu nejméně vhodné
Tabulka č. 2ad:	Důvody nevhodnosti sportu pro ženu
Tabulka č. 2ae:	Rozdělení důvodů nevhodnosti sportu pro ženu podle provozovaného sportu a pohlaví dotazovaných
Tabulka č. 2ba:	Nevhodnost určitého sportu pro muže
Tabulka č. 2bb:	Seřazení sportů označených jako pro muže nevhodných
Tabulka č. 2bc:	Tři sporty vyhodnocené jako pro muže nejméně vhodné
Tabulka č. 2bd:	Důvody nevhodnosti sportu pro muže
Tabulka č. 2be:	Rozdělení důvodů nevhodnosti sportu pro muže podle provozovaného sportu a pohlaví dotazovaných
Tabulka č. 3aa:	Vhodnost určitého sportu pro ženu
Tabulka č. 3ab:	Seřazení sportů dle uznání míry vhodnosti pro ženu
Tabulka č. 3ac:	Tři sporty vyhodnocené jako pro ženu nejvhodnější
Tabulka č. 3ad:	Důvody vhodnosti sportu pro ženu
Tabulka č. 3ae:	Rozdělení důvodů vhodnosti sportu pro ženu podle provozovaného sportu a pohlaví dotazovaných
Tabulka č. 3ba:	Vhodnost určitého sportu pro muže
Tabulka č. 3bb:	Seřazení sportů dle uznání míry vhodnosti pro muže
Tabulka č. 3bc:	Tři sporty vyhodnocené jako pro muže nejvhodnější
Tabulka č. 3bd:	Důvody vhodnosti sportu pro muže
Tabulka č. 3be:	Rozdělení důvodů vhodnosti sportu pro muže podle provozovaného sportu a pohlaví dotazovaných
Tabulka č. 4a:	Celkové dělení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“, „neutrální“
Tabulka č. 4b:	Dělení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“, „neutrální“ dle estetických gymnastek
Tabulka č. 4c:	Dělení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“, „neutrální“ dle kickboxerů/rek

Tabulka č. 4d:	Dělení vybraných sportů na „mužské“, „ženské“, „neutrální“ dle atletů/tek
Tabulka č. 5a:	Vhodnost profesionální sportovní kariéry pro ženu
Tabulka č. 5b:	Vhodnost profesionální sportovní kariéry pro muže
Tabulka č. 6a:	Opodstatněnost dělení sportů na mužské a ženské
Tabulka č. 7a:	Vyváženost prostoru poskytovaného sportovkyním a sportovcům v médiích
Tabulka č. 7b:	Dostatečnost prezentace sportů provozovaných ženami v médiích
Tabulka č. 7c:	Dostatečnost prezentace sportů provozovaných muži v médiích
Tabulka č. 8a:	Přitažlivost ženy se sportovní vypracovanou postavou
Tabulka č. 8b:	Přitažlivost muže se sportovní vypracovanou postavou

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Benedictová, Ruth. 1999. Kulturní vzorce. Praha: Argo

Bourdieu, Pierre. 2000. Nadvláda mužů. Praha: Karolinum

ČOV. 1998. Žena a sport. Seminář komise Žena a sport Českého olympijského výboru (Olympijská knihovnička 15.svazek). Praha: ČOV

ČOV. 2003. Žena a sport 4. Faktory rozvoje sportu žen v některých evropských zemích a v české republice (Olympijská knihovnička 23.svazek) Praha: ČOV

Disman, Miroslav. 2002. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum

Fasting, Kari; Knorre, Naděžda. 2005. Ženy ve sportu v České republice. Oslo a Praha: Norská sportovní univerzita a ČOV

Feminist Majority Foundation. 1995. Empowering Women in Sports. Arlington: Feminist Majority Foundation www.feminist.org

Hacker, Hana. 2004. Lesby-by-by: aspekty politiky identít. Bratislava: AspektAltera

Hošek, Václav; Jansa, Petr. 2002. Sport a kvalita života. Praha: UK FTVS

Kirk, David; Penney, Dawn; Burgess-Limerick, Robin; Gorely, Trish; Maynard, Colette. 2002. A-Level Physical Education: The Reflective Performer. Human Kinetics <http://ukpe.humankinetics.com>

Kössl, Jiří. 2002. Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury. Praha: Karolinum

Lenderová, Milena. 1999. K hříchu i k modlitbě. Žena v minulém století. Praha: Mladá fronta

Messner, A. Michael; Sabo, F. Donald. 1990. Sport, Men and the Gender Order: Critical Feminist Perspectives. Champaign, Illinois: Human Kinetics Books

Pokorná, Jana. 2004. Mediální obraz sportovců a sportovkyň ve vybraných tištěných médiích (bakalářská diplomová práce). Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně

Renzetti, M. Claire; Curran, J. Daniel. 2003. Ženy, muži a společnost. Praha: Karolinum

Sokol, Jan. 1994. Malá filosofie člověk. Praha: Pedagogická fakulta UK

Weitz, Rose. 2003. The Politics of Women's Bodies. Sexuality, Appearance and Behavior. New York: Oxford University Press.

Women's Sport Foundation UK. 2004. Women, Girls, Sport and Physical Activity. Barriers to Sport and Physical Activity. Yorkshire: Women's Sport Foundation UK
www.wsf.org.uk

JMENNÝ REJSTŘÍK:

Benedictová, Ruth 9

Burgess-Limerick, Robin 24

Bourdieu, Pierre 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 34, 38, 39, 40

Bryson, Lois 13, 16, 17, 37

Cahn, K. Susan 10, 11, 12, 13, 34, 37, 62

Curran, J. Daniel 17, 18, 21, 22, 23, 26, 63, 72

ČOV 13, 15, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 39, 40, 49, 63, 72

Davis, R. Laurel 11, 24, 27, 44, 45

Dawn, Penney 24

Disman, Miroslav 30

Dworkin, L. Shari 18, 19, 20, 21, 24, 27, 29, 34, 37, 38, 39, 40, 46, 62, 75

Fasting, Kari 13

Feminist Majority Foundation 8, 10, 12, 13, 22, 28, 45, 53, 70

Gorely, Trish 24

Hacker, Hanna 10, 11, 12, 14, 34

Hall, M. Ann 25

Hamer, Diane 10, 11, 12, 14, 34

Hošek, Václav 18, 20, 49

Hogenová, Anna 15

Jansa, Petr 18, 20, 49

Kidd, Bruce 10, 11, 13, 28, 44, 53, 70

Kirk, David 24, 27

Knorre, Naděžda 13

Kössl, Jiří 8

Lenderová, Milena 6, 9, 17, 24, 40, 71

Martin, Karin A. 14, 15, 16, 17, 25, 35, 38, 42, 43, 45

Maynard, Colette 24

Messner, A. Michael 10, 11, 13, 16, 17, 24, 25, 27, 28, 37, 44, 45, 53, 70

Minaříková, Diana 18, 20, 49

Pokorná, Jana 23, 24, 71, 72

Renzetti, M. Claire 17, 18, 21, 22, 23, 26, 63, 72

Sabo, F. Donald 10, 11, 13, 16, 17, 24, 25, 27, 28, 37, 44, 45, 53, 70

Sokol, Jan 9

Strádalová, Simona 18, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 39, 40, 49, 63, 72

Weitz, Rose 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 27, 29, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 62, 75

Women's Sport Foundation 13

PŘÍLOHA:

1. Dotazník použitý k získání údajů pro zpracování empirické části.

Pohlaví: .....

Věk: .....

Vzdělání: .....

1. Sport(y), který provozuji: kickbox na úrovni: reprezentace ČR
závodně
kondičně
atletika na úrovni : reprezentace ČR
závodně
kondičně
estetická gymnastika na úrovni: reprezentace ČR
závodně
kondičně

2. Domníváte se, že je Váš sport vnímán jako spíše: mužský
ženský
neutrální

3. Považujete sport obecně pro ženy za vhodný a prospěšný: rozhodně ano
spíše ano
spíše ne
rozhodně ne

4. Považujete sport obecně pro muže za vhodný a prospěšný: rozhodně ano
spíše ano
spíše ne
rozhodně ne

5. Existuje sport(y), který byste označil/a pro ženu za zcela nevhodný: ano
(všechny sporty uvažujte v závodní podobě) ne

- Pokud ano, pak který (vyberte max. 3, označte písmeny A, B, C):

automobilismus	estetická/moderní gymnastika	cyklistika	sjezdové lyžování
kickbox	plavání	vzpírání	tenis
synchronizované plavání	atletika	tanec	kulturistika
krasobruslení	potápění	karate	lední hokej

Zaškrtněte u jednotlivých možností, proč daný sport považujete pro ženu za nevhodný:

A - nebezpečný
- nehezký
- nezdravý
- příliš tvrdý
- příliš silový

B - nebezpečný
- nehezký
- nezdravý
- příliš tvrdý
- příliš silový

C - nebezpečný
- nehezký
- nezdravý
- příliš tvrdý
- příliš silový

6. Existuje sport(y), který byste označil/a pro muže za zcela nevhodný: ano
(všechny sporty uvažujte v závodní podobě) ne

- Pokud ano, pak který (vyberte max. 3, označte písmeny A, B, C):

automobilismus	estetická/moderní gymnastika	cyklistika	sjezdové lyžování
kickbox	plavání	vzpírání	tenis
synchronizované plavání	atletika	tanec	kulturistika
krasobruslení	potápění	karate	lední hokej

Zaškrtněte u jednotlivých možností, proč daný sport považujete pro muže za nevhodný:

A - nebezpečný	B - nebezpečný	C - nebezpečný
- nehezký	- nehezký	- nehezký
- nezdravý	- nezdravý	- nezdravý
- příliš tvrdý	- příliš tvrdý	- příliš tvrdý
- příliš silový	- příliš silový	- příliš silový

7. Existuje sport(y), který byste označil/a pro ženu za nevhodnější: ano
(všechny sporty uvažujte v závodní podobě) ne

- Pokud ano, pak který (vyberte max. 3, označte písmeny A, B, C):

automobilismus	estetická/moderní gymnastika	cyklistika	sjezdové lyžování
kickbox	plavání	vzpírání	tenis
synchronizované plavání	atletika	tanec	kulturistika
krasobruslení	potápění	karate	lední hokej

Zaškrtněte u jednotlivých možností, proč daný sport považujete pro ženy za vhodný:

A - bezpečný	B - bezpečný	C - bezpečný
- hezký/elegantní	- hezký/elegantní	- hezký/elegantní
- zdravý prospěšný	- zdravý prospěšný	- zdravý prospěšný
- z jiného důvodu	- z jiného důvodu	- z jiného důvodu
.....	.....	.....

8. Existuje sport(y), který byste označil/a pro muže za nejvhodnější: ano
(všechny sporty uvažujte v závodní podobě) ne

- Pokud ano, pak který (vyberte max. 3, označte písmeny A, B, C):

automobilismus	estetická/moderní gymnastika	cyklistika	sjezdové lyžování
kickbox	plavání	vzpírání	tenis
synchronizované plavání	atletika	tanec	kulturistika
krasobruslení	potápění	karate	lední hokej

Zaškrtněte u jednotlivých možností, proč daný sport považujete pro muže za vhodný:

<p>A - bezpečný - hezký/elegantní - zdravý prospěšný - z jiného důvodu .....</p>	<p>B - bezpečný - hezký/elegantní - zdravý prospěšný - z jiného důvodu .....</p>	<p>C - bezpečný - hezký/elegantní - zdravý prospěšný - z jiného důvodu .....</p>
--	--	--

9. Jak vy osobně vnímáte rozdělení sportů (nikoli z hlediska toho, zda muži a ženy společně trénují, soutěží apod., nýbrž z hlediska vhodnosti pro jednotlivá pohlaví) na mužské, ženské a smíšené? Označte mužské - M, ženské - Ž, neutrální - N

automobilismus	estetická/moderní gymnastika	cyklistika	sjezdové lyžování
kickbox	plavání	vzpírání	tenis
synchronizované plavání	atletika	tanec	kulturistika
krasobruslení	potápění	karate	lední hokej

10. Považujete profesionální sportovní kariéru pro ženu za: zcela vhodnou
vcelku vhodnou
spíše nevhodnou
zcela nevhodnou

11. Považujete profesionální sportovní kariéru pro muže za: zcela vhodnou
vcelku vhodnou
spíše nevhodnou
zcela nevhodnou

